Ευρωπαϊκή Επιτροπή

ΕΚΘΕΣΗ 2010 ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΕΕ

Άρση των εμποδίων στα δικαιώματα των πολιτών της ΕΕ

Δικαιοσύνη

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 27.10.2010
COM(2010) 603 τελικό

ΕΚΘΕΣΗ 2010 ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΕΕ

Άρση των εμποδίων στα δικαιώματα των πολιτών της ΕΕ

{COM(2010) 602 τελικό}
{COM(2010) 605 τελικό}

ΕΚΘΕΣΗ 2010 ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΕΕ

Άρση των εμποδίων στα δικαιώματα των πολιτών της ΕΕ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η έννοια της ιθαγένειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης[1], η οποία εισήχθη από τη συνθήκη του Μάαστριχτ το 1992, πρόσθεσε μια νέα πολιτική διάσταση στην κατ'αρχήν οικονομική φύση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Κάθε άτομο που είναι υπήκοος ενός κράτους μέλους της ΕΕ είναι τώρα αυτομάτως και πολίτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ιθαγένεια της ΕΕ δεν αντικαθιστά την εθνική ιθαγένεια, αντίθετα, παρέχει σε όλους τους πολίτες της ΕΕ *πρόσθετα* δικαιώματα, τα οποία εγγυώνται οι συνθήκες της ΕΕ και αποτελούν θεμελιώδες στοιχείο της καθημερινής τους ζωής.

Όπως απεφάνθη επανειλημμένα το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης[2], η ιθαγένεια της ΕΕ προορίζεται να αποτελέσει τη θεμελιώδη ιδιότητα των υπηκόων των κρατών μελών, η οποία εξασφαλίζει την ίδια νομική μεταχείριση στο πλαίσιο της εφαρμογής της Συνθήκης σε όσους από αυτούς τελούν στην ίδια κατάσταση, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους. Συνεπώς, η ιθαγένεια της ΕΕ ενίσχυσε σημαντικά τα ατομικά δικαιώματα. Το Δικαστήριο απεφάνθη, ιδίως, ότι οι πολίτες έχουν το δικαίωμα να διαμένουν σε άλλο κράτος μέλος απλώς ως πολίτες της Ένωσης[3], αναγνωρίζοντας έτσι ότι η ιθαγένεια της ΕΕ αποτελεί πηγή των δικαιωμάτων ελεύθερης κυκλοφορίας[4].

Η θέση σε ισχύ της συνθήκης της Λισαβόνας ενίσχυσε την έννοια της ιθαγένειας της ΕΕ και των σχετικών δικαιωμάτων της με πολλούς τρόπους. Τα δικαιώματα των πολιτών της ΕΕ απαριθμούνται ρητά στη συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) και γίνεται σαφές ότι ο κατάλογος δεν είναι εξαντλητικός[5]. Εξάλλου, το δικαίωμα των πολιτών της ΕΕ σε τρίτες χώρες να απολαύουν της διπλωματικής και προξενικής προστασίας κάθε κράτους μέλους κατοχυρώνεται ως σαφές ατομικό δικαίωμα στο άρθρο 20 παράγραφος 2 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ και αναπτύσσεται στο άρθρο 23 της ΣΛΕΕ, το οποίο παρέχει επίσης στην Επιτροπή την εξουσία να θεσπίζει νομοθεσία σε αυτόν τον τομέα. Επιπλέον, η συνθήκη της Λισαβόνας συμπληρώνει τα δικαιώματα της ιθαγένειας εισάγοντας το νέο δικαίωμα της πρωτοβουλίας των πολιτών, βάσει του οποίου ένα εκατομμύριο πολίτες μπορούν να καλούν την Επιτροπή να υποβάλλει νομοθετικές προτάσεις[6]. Η σχετική με τους πολίτες προοπτική επαναβεβαιώνεται στο νέο ορισμό των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ως

---

1 Στο παρόν κείμενο, η έννοια της «ιθαγένειας της Ένωσης» (όπως καθορίζεται στο άρθρο 20 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης) θα αναφέρεται απλώς ως «ιθαγένεια της ΕΕ».

2 Βλ., για παράδειγμα, υπόθεση C-184/99 *Grzelczyk* ΣΥΛΛΟΓΗ [2001] I-6193, αιτιολογική σκέψη 31.

3 Το άρθρο 21 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ διευκρινίζει ότι το δικαίωμα μπορεί να υπόκειται σε ορισμένους περιορισμούς και προϋποθέσεις.

4 Βλ., για παράδειγμα, υποθέσεις C-413/99 *Baumbast and R,* ΣΥΛΛΟΓΗ [2002], I-7091, αιτιολογική σκέψη 84 και C-200/02, *Zhu and Chen,* ΣΥΛΛΟΓΗ [2004] I-9925, αιτιολογική σκέψη 26.

5 Άρθρο 20 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ.

6 Άρθρο 11 παράγραφος 4 της ΣΕΕ.

«αντιπροσώπων των πολιτών της Ένωσης»[7] και όχι απλώς ως «αντιπροσώπων των λαών των κρατών που έχουν συνενωθεί στην Κοινότητα»[8].

Τα εγγενή στην ιθαγένεια της ΕΕ δικαιώματα κατοχυρώνονται περαιτέρω στο Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ[9]. Αυτός ο νομικά δεσμευτικός Χάρτης αποτελεί υψίστης σημασίας πρόοδο από την άποψη της πολιτικής δέσμευσης της ΕΕ όσον αφορά τα θεμελιώδη δικαιώματα. Σύμφωνα με το προοίμιο του Χάρτη, η Ένωση «τοποθετεί τον άνθρωπο στην καρδιά της δράσης της, καθιερώνοντας την ιθαγένεια της Ένωσης και δημιουργώντας ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης».

Τα δικαιώματα της ιθαγένειας της ΕΕ εδραιώνονται στο πρωτογενές δίκαιο της ΕΕ και αναπτύσσονται ουσιαστικά στο παράγωγο δίκαιο. Όλοι όσοι επωφελούνται από το ευρωπαϊκό πρόγραμμα, ζώντας στιγμές της ζωής τους πέραν των εθνικών συνόρων, μέσω ταξιδιών, σπουδών, εργασίας, γάμου, συνταξιοδότησης, πώλησης ή κληρονομιάς ιδιοκτησίας, ψηφίζοντας, ή απλώς αγοράζοντας προϊόντα μέσω του Διαδικτύου από εταιρείες που είναι εγκατεστημένες σε άλλα κράτη μέλη, θα πρέπει να απολαύουν πλήρως των δικαιωμάτων τους στο πλαίσιο των συνθηκών.

Εντούτοις, υφίσταται ακόμη ένα χάσμα μεταξύ των εφαρμοστέων νομικών κανόνων και της πραγματικότητας που αντιμετωπίζουν οι πολίτες στην καθημερινή ζωή τους, ιδίως σε καταστάσεις διασυνοριακού χαρακτήρα. Ο μεγάλος αριθμός καταγγελιών και αιτημάτων που λαμβάνει η Επιτροπή κάθε χρόνο[10], οι πρόσφατες έρευνες του ευρωβαρομέτρου, οι συζητήσεις με τους ενδιαφερομένους, το αποτέλεσμα μιας δημόσιας διαβούλευσης που ολοκληρώθηκε στις 15 Ιουνίου 2010 και μια διάσκεψη για «Τα δικαιώματα των πολιτών της ΕΕ – η πορεία προς το μέλλον» που πραγματοποιήθηκε την 1η και 2α Ιουλίου 2010 παρέχουν πλήθος αποδείξεων για τα πολλά εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι πολίτες κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους.

Η σημασία να καταστεί η ιθαγένεια της ΕΕ περισσότερο αποτελεσματική στην πράξη υπογραμμίστηκε επανειλημμένα. Στην έκθεσή του «Ο πολίτης και η εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου» της 8ης Ιουνίου 2008[11], ο Alain Lamassoure, Μέλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, έδωσε μια ζωηρή περιγραφή των φραγμών που αντιμετωπίζουν οι Ευρωπαίοι κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους. Η έκθεση περιγράφει διάφορα διοικητικής φύσεως εμπόδια και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι ευρωπαϊκές πολιτικές πρέπει να αναπτύσσονται με άξονα τα δικαιώματα και τις ανάγκες των πολιτών της ΕΕ και να παράγουν απτά αποτελέσματα.

Εξάλλου, η έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με τίτλο «Προβλήματα και προοπτικές της ευρωπαϊκής ιθαγένειας», της 20ής Μαρτίου 2009[12], παρουσιάζει λεπτομερώς τα ενδημικά εμπόδια που υφίστανται στην άσκηση των διασυνοριακών δικαιωμάτων. Κάλεσε την Επιτροπή να καταγράψει αυτά τα εμπόδια και να υποβάλει συγκεκριμένες προτάσεις για την

---

7 Άρθρο 14 παράγραφος 2 της ΣΕΕ.

8 Άρθρο 189 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

9 Κεφάλαιο V, «Δικαιώματα των πολιτών».

10 Το 2009, το κέντρο επαφής Europe Direct έλαβε 25 721 αιτήσεις έρευνας από πολίτες για διασυνοριακά θέματα (ταξίδια, αγοραπωλησίες, σπουδές, εργασία και διαμονή σε άλλα κράτη μέλη): Έκθεση ετήσιας δραστηριότητας της EDCC για το 2009, η οποία διατίθεται στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/europedirect/docs/statistics/edcc-report_year_2009_light.pdf

11 http://www.alainlamassoure.eu/liens/975.pdf

12 http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P6-TA-2009-0204&language=EN&ring=A6-2009-0182.

αντιμετώπισή τους, μετά από διαβούλευση με την κοινωνία των πολιτών. Τέλος, το πρόγραμμα της Στοκχόλμης, το οποίο είναι το πρόγραμμα εργασίας της ΕΕ στον τομέα της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης για την περίοδο 2010-2014, τοποθετεί τον πολίτη στην καρδιά των ευρωπαϊκών πολιτικών σε αυτόν τον τομέα.

Στα 27 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπάρχουν περίπου 500 εκατομμύρια πολίτες. Ο πολιτικός στόχος της Επιτροπής είναι να καταστεί η ιθαγένεια της ΕΕ απτή πραγματικότητα στην καθημερινή ζωή αυτών των πολιτών. Για το λόγο αυτό, ο Πρόεδρος José Manuel Barroso, στις πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές για τη νέα Επιτροπή, της 3ης Σεπτεμβρίου 2009, υπογράμμισε την ανάγκη να ενισχυθεί η ιθαγένεια της ΕΕ, δίνοντας νέα πνοή στο δεσμό μεταξύ των πολιτών και της ΕΕ και καθιστώντας αποτελεσματικά τα δικαιώματά τους στην πράξη. Όπως δήλωσε, *«οι πολίτες της ΕΕ εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν πολλά εμπόδια όταν προσπαθούν να προμηθευτούν αγαθά και υπηρεσίες πέρα από τα εθνικά σύνορα. Πρέπει να μπορούν να ασκούν τα δικαιώματά τους ως πολίτες της ΕΕ με τον ίδιο τρόπο που απολαύουν των δικαιωμάτων τους ως πολίτες της χώρας τους. Η Επιτροπή, παράλληλα με την έκθεση για τα εμπόδια που παραμένουν ακόμη στην εσωτερική αγορά, θα εκπονήσει μία πλήρη έκθεση για τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι πολίτες και θα προτείνει τους καλύτερους δυνατούς τρόπους για την κατάργησή τους.»*

Η παρούσα έκθεση ανταποκρίνεται στην πολιτική δέσμευση του Προέδρου της Επιτροπής Barroso να εξασφαλιστεί ολοκληρωμένη επισκόπηση των εμποδίων που αντιμετωπίζουν ακόμη οι πολίτες και να προταθούν οι καλύτεροι δυνατοί τρόποι για την κατάργησή τους. Εκδίδεται παράλληλα με την ανακοίνωση «Προς μια πράξη για την ενιαία αγορά. Για μια κοινωνική οικονομία της αγοράς» (εφεξής «Ανακοίνωση σχετικά με την πράξη για την ενιαία αγορά»),[13] η οποία στο πρώτο μέρος της εστιάζεται στην άρση των εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι Ευρωπαίοι όταν ασκούν τα δικαιώματα που τους παρέχονται από το κεκτημένο της ενιαίας αγοράς, δηλ. όταν ενεργούν ως οικονομικοί φορείς στο εσωτερικό της ενιαίας αγοράς, π.χ., ως επιχειρηματίες, καταναλωτές ή εργαζόμενοι.

Η έκθεση για την ιθαγένεια της ΕΕ και η ανακοίνωση σχετικά με την πράξη για την ενιαία αγορά είναι συμπληρωματικές πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην υπέρβαση του κατακερματισμού της ΕΕ, ο οποίος υφίσταται ακόμη όσον αφορά θέματα άμεσου ενδιαφέροντος για τους πολίτες της ΕΕ, καθώς και στην εκπλήρωση της δέσμευσης για την οικοδόμηση μιας Ευρώπης των πολιτών και μιας ενιαίας αγοράς που λειτουργεί ομαλά, σύμφωνα με τις ανάγκες και τις προσδοκίες των πολιτών.

Η δημιουργία του νέου χαρτοφυλακίου της Επιτροπής «Δικαιοσύνη, Θεμελιώδη δικαιώματα και Ιθαγένεια», το οποίο έχει αρμοδιότητες που καλύπτουν την αστική δικαιοσύνη και τη νομοθεσία για τους καταναλωτές, καθώς και τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις πολιτικές κατά των διακρίσεων, υπογραμμίζει την πολιτική σημασία που προσδίδεται σε αυτά τα θέματα. Η επικέντρωση σε θέματα ιθαγένειας επεκτείνεται σε όλη την Επιτροπή, διότι η άρση των εμποδίων στην καθημερινή ζωή των πολιτών απαιτεί στενή συνεργασία εντός της Επιτροπής, καθώς και με τα άλλα όργανα και ενδιαφερομένους, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών κοινοβουλίων. Τούτο απαιτεί υπέρβαση της «λογικής του οργανογράμματος». Η εφαρμογή ορισμένων από τις προτεινόμενες δράσεις διασφαλίζεται από τους μηχανισμούς που προβλέπονται στις εμβληματικές πρωτοβουλίες «Ευρώπη 2020»[14].

---

13 COM τελικό (2010) 608.

14 Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Ευρώπη 2020 - Στρατηγική για έξυπνη διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη» (COM (2010) 2020 τελικό της 3.3.2010).

Κατά συνέπεια, η παρούσα έκθεση δείχνει πώς η ιθαγένεια της ΕΕ - το θεμελιώδες στοιχείο σύνδεσης με την Ένωση - συνεπάγεται δικαιώματα και οφέλη για τους πολίτες. Παρουσιάζει τα κύρια εμπόδια που συναντούν ακόμη οι πολίτες στην καθημερινή ζωή τους όταν ασκούν τα δικαιώματά τους ως πολίτες της ΕΕ πέραν των εθνικών συνόρων και περιγράφει τα μέτρα που προβλέπονται για να έχουν τη δυνατότητα να ασκούν τα δικαιώματά τους.

Η έκθεση 2010 για την ιθαγένεια της ΕΕ συνοδεύεται από τα ακόλουθα δυο έγγραφα:

– έκθεση για την πρόοδο που σημειώθηκε την περίοδο 2007-2010 σχετικά με την πραγματική άσκηση των δικαιωμάτων του πολίτη της ΕΕ (έκθεση δυνάμει του άρθρου 25 της ΣΛΕΕ)[15].

– έκθεση αξιολόγησης των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το 2009[16].

2. ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΕΜΠΟΔΙΩΝ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ ΣΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ ΤΟΥΣ

Οι πολίτες της ΕΕ μπορούν να αντιμετωπίσουν εμπόδια κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους σε διάφορες καταστάσεις στη ζωή τους: είτε ως ιδιώτες, ως καταναλωτές προϊόντων και υπηρεσιών, ως σπουδαστές και ως επαγγελματίες είτε ως πολιτικοί παράγοντες. Η Επιτροπή εξετάζει 25 βασικά εμπόδια που μπορούν να αντιμετωπίσουν οι πολίτες κατά τη διάρκεια ζωής τους, βασιζόμενη στις καταγγελίες τους.

2.1 Οι πολίτες ως ιδιώτες

2.1.1 Αβεβαιότητα όσον αφορά τα δικαιώματα ιδιοκτησίας των «διεθνών» ζευγαριών

Όλο και περισσότεροι πολίτες διέρχονται από τα εθνικά τους σύνορα για να μεταβούν σε άλλες χώρες της ΕΕ, όπου σπουδάζουν, εργάζονται, ζουν - και ερωτεύονται. Ένας αυξανόμενος αριθμός ζευγαριών διαμένουν σε ένα κράτος μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοοι. Από 122 εκατομμύρια γάμους περίπου στην ΕΕ, 16 εκατομμύρια (13%) έχουν μία τέτοια διασυνοριακή διάσταση. Το 2007, στα 2,4 εκατομμύρια γάμους στην ΕΕ, 300 000 περίπου ζευγάρια ανήκαν σ' αυτήν την κατηγορία· το ίδιο ισχύει και για τα διαζύγια που εκδόθηκαν στην Ένωση το ίδιο έτος: στα 1 040 000 διαζύγια, τα 140 000 (13%) αφορούσαν διεθνή ζευγάρια.

Είναι συχνά δύσκολο να γνωρίζουν αυτά τα διεθνή ζευγάρια ποια δικαστήρια είναι αρμόδια και ποιοι νόμοι εφαρμόζονται στην προσωπική και οικονομική κατάστασή τους (π.χ. όταν είναι συνιδιοκτήτες ενός σπιτιού ή έχουν κοινούς τραπεζικούς λογαριασμούς). Η κατάσταση αυτή οδηγεί σε απρόβλεπτες και δυσμενείς συνέπειες στην καθημερινή διαχείριση των περιουσιακών τους στοιχείων σε περίπτωση χωρισμού τους ή θανάτου ενός από τους συζύγους.

Ο Vicente, ο οποίος είναι Ισπανός, και η Ingrid, που είναι Ολλανδέζα, είναι παντρεμένοι και ζουν στις Κάτω Χώρες. Θα ήθελαν να αγοράσουν από κοινού ένα σπίτι στη Γαλλία. Αλλά πρώτα θα ήθελαν να ξέρουν ποια νομοθεσία εφαρμόζεται στην αγορά και, γενικότερα, στην κοινή ιδιοκτησία τους σε περίπτωση χωρισμού ή θανάτου ενός από τους δύο: η ισπανική, η

---

15 COM (2010) 602.
16 COM(2010) 605.

ολλανδική ή η γαλλική νομοθεσία; Θα μπορούσαν να επιλέξουν τη νομοθεσία που θα ήθελαν να εφαρμοστεί; Θα ήταν δυνατόν να βεβαιωθούν ότι ένα δικαστήριο που ενδέχεται να εκδικάσει κάποτε το διαζύγιό τους ή την κληρονομική τους διαδοχή θα είναι αρμόδιο για να αποφασίσει και για τη διανομή των περιουσιακών στοιχείων τους;

Η Επιτροπή:

(1) θα μεριμνήσει ώστε να είναι ευκολότερο για τα διεθνή ζευγάρια (είτε είναι σύζυγοι είτε καταχωρημένοι σύντροφοι) να γνωρίζουν ποια δικαστήρια είναι αρμόδια και ποια νομοθεσία εφαρμόζεται στα δικαιώματα ιδιοκτησίας τους (π.χ. συνιδιοκτήτες σπιτιού) προτείνοντας, το 2011, ένα νομοθετικό μέσο.

2.1.2 Δύσκαμπτες και δαπανηρές διατυπώσεις όσον αφορά τη διασυνοριακή αναγνώριση των ληξιαρχικών πράξεων και δύσκολη διασυνοριακή πρόσβαση στη δικαιοσύνη

Είναι πρωταρχικής σημασίας για τους πολίτες που μετοικούν σε άλλα κράτη μέλη η αναγνώριση των ληξιαρχικών πράξεων που αφορούν «τα γεγονότα της ζωής τους» (π.χ. γέννηση, γάμος, καταχωρημένη σχέση συμβίωσης, διαζύγιο, υιοθεσία ή όνομα). Τα ληξιαρχικά και διοικητικά συστήματα των κρατών μελών διαφέρουν στην ΕΕ, προκαλώντας προβλήματα για τέτοιου είδους διασυνοριακή αναγνώριση. Επιπλέον, αυτά τα καθοριστικά γεγονότα της ζωής μπορεί να μην αναγνωρίζονται από όλα τα κράτη μέλη. Έτσι, οι πολίτες είναι υποχρεωμένοι να προβαίνουν σε δύσκαμπτες και δαπανηρές διατυπώσεις (μετάφραση, πρόσθετη απόδειξη της γνησιότητας των εγγράφων), οι οποίες μπορούν να κάνουν ακόμη και αδύνατη την άσκηση των δικαιωμάτων τους.

Ο Μιχάλης είναι από την Κύπρο και θέλει να παντρευτεί τη Sanna από τη Φινλανδία, αλλά απαιτείται να προσκομίσει πιστοποιητικό για την απουσία κωλύματος γάμου το οποίο δεν προβλέπεται από τη νομοθεσία της Κύπρου.

Οι πολίτες θα πρέπει να μπορούν να έχουν την ίδια πρόσβαση στην αστική και ποινική δικαιοσύνη σε άλλα κράτη μέλη όπως στη δική τους χώρα. Το 2007, υπολογίστηκε ότι περίπου 9 εκατομμύρια πολίτες της ΕΕ ήταν εμπλεγμένοι σε διασυνοριακές διαδικασίες που είχαν σχέση με την αστική δικαιοσύνη και μόνον[17]. Περίπου το ήμισυ των Ευρωπαίων που απάντησαν σε δημοσκόπηση το 2007 πίστευαν ότι θα ήταν πολύ ή αρκετά δύσκολο γι'αυτούς να προσφύγουν στο δικαστήριο για να διεκδικήσουν την εφαρμογή των δικαιωμάτων τους σε άλλο κράτος μέλος, διότι δεν γνώριζαν τους διαδικαστικούς κανόνες.

Ο Daniel, που είναι Γερμανός, βρήκε ένα σπίτι στη Ρουμανία και θα ήθελε να το αγοράσει. Ο δικηγόρος του πρέπει να βρει έναν συμβολαιογράφο και έναν ορκωτό μεταφραστή και να διερευνήσει τη διαδικασία για τη διεξαγωγή έρευνας στο κτηματολόγιο.

Η Επιτροπή:

(2) θα διευκολύνει την ελεύθερη κυκλοφορία των ληξιαρχικών πράξεων (π.χ. πιστοποιητικά γέννησης) προτείνοντας, το 2013, νομοθετικά μέσα ·

[17] Ευρωβαρόμετρο Flash 292, «Αστική δικαιοσύνη», Νοέμβριος – Δεκέμβριος 2008.

(3)	θα καταστήσει δυνατό για τους πολίτες και τους ασκούντες συναφή προς τη δικαιοσύνη επαγγέλματα να βρίσκουν εύκολα σχετικές με τη δικαιοσύνη πολυγλωσσικές πληροφορίες μέσω της δικτυακής πύλης European e-Justice[18].

2.1.3 Ανεπαρκής προστασία υπόπτων και κατηγορουμένων σε ποινικές διαδικασίες, καθώς και θυμάτων εγκλημάτων

Όλο και περισσότεροι πολίτες της ΕΕ είναι εμπλεγμένοι σε ποινικές διαδικασίες σε ένα κράτος μέλος άλλο από τη χώρα καταγωγής τους. Οι πολίτες αυτοί δεν καταλαβαίνουν ή δεν μιλούν πάντα τη γλώσσα των ποινικών διαδικασιών, με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζουν πρόσθετες δυσκολίες κατά την υπεράσπισή τους και την άσκηση των δικαιωμάτων σε δίκαιη δίκη. Υπάρχουν διαφορές στον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη παρέχουν υπηρεσίες διερμηνείας και μετάφρασης.

Ο Martin, ένας Σλοβάκος οπαδός ποδοσφαιρικής ομάδας, συνελήφθη στην Πορτογαλία μετά από ένα ποδοσφαιρικό αγώνα και κατηγορήθηκε για βίαιη συμπεριφορά. Καθώς δεν μπορούσε να μιλήσει πορτογαλικά, αλλά καταλάβαινε τα αγγλικά, ζήτησε διερμηνεία στα αγγλικά. Ένας διορισμένος από το δικαστήριο διερμηνέας, χωρίς επαγγελματικά προσόντα, τον βοήθησε κατά τη διάρκεια της δίκης. Τον εκπροσωπούσε ένας δικηγόρος, ο οποίος δεν καταλάβαινε αγγλικά και ο διερμηνέας δεν ήταν παρών στις σύντομες συναντήσεις του με τον Martin. Κανένα από τα έγγραφα του φακέλου δεν μεταφράστηκε στα αγγλικά

Η Επιτροπή καταβάλλει προσπάθειες για να διασφαλίσει ότι τα δικαιώματα των υπόπτων ή των κατηγορουμένων σε ποινικές διαδικασίες είναι εγγυημένα σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση[19].

Κάθε χρόνο, πάνω από 30 εκατομμύρια άτομα στην Ευρώπη αναφέρουν ότι υπήρξαν θύματα εγκληματικών πράξεων[20]. Υπάρχουν αποδείξεις ότι τα θύματα είναι πολύ περισσότερα, αλλά δεν καταγγέλλουν τα εγκλήματα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ήδη νομοθεσία που καθορίζει τους ελάχιστους κανόνες για τη μεταχείριση των θυμάτων[21], η οποία όμως εφαρμόζεται πλημμελώς και, λόγω του διακυβερνητικού της χαρακτήρα, δεν μπορεί να επιβληθεί ορθά, με αποτέλεσμα είτε να μη μπορούν τα θύματα να απολαύουν όλων των δικαιωμάτων τους είτε τα κράτη μέλη να αναγνωρίζουν τα δικαιώματα αυτά με διαφορετικό τρόπο. Τα θύματα δεν μπορούν να είναι βέβαια ότι θα έχουν τα ίδια δικαιώματα, υποστήριξη και προστασία όταν ταξιδεύουν ή κυκλοφορούν στο εξωτερικό. Γενικότερα, τα άτομα που είναι θύματα εγκλήματος στην Ευρώπη δεν μπορούν να είναι βέβαια ότι θα ικανοποιηθούν οι ανάγκες που έχουν – να αναγνωριστούν ως θύματα και να αντιμετωπιστούν με αξιοπρέπεια και σεβασμό, να τους δοθεί υποστήριξη και πρόσβαση στη δικαιοσύνη, καθώς και να τύχουν αποζημίωσης και αποκατάστασης.

Για παράδειγμα, πολλά κράτη μέλη δεν διασφαλίζουν το διαχωρισμό του θύματος και του εικαζόμενου αυτουργού.

---

18 https://e-justice.europa.eu

19 Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα δικαιώματα στη διερμηνεία και στη μετάφραση στις ποινικές διαδικασίες (Οδηγία 2010-801/ΕΕ) και πρόταση της 20ής Ιουλίου 2010 για οδηγία σχετικά με το δικαίωμα στην πληροφόρηση στις ποινικές διαδικασίες (COM(2010) 392).

20 Eurostat, οι στατιστικές εν συντομία – 36/2009.

21 Απόφαση-πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2001, σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες (ΕΕ L 82 της 22.3.2001, σ. 1).

Η Άννα υπήρξε θύμα επίθεσης και ληστείας στο δρόμο. Ο δράστης συνελήφθη και η Άννα βρήκε το κουράγιο να πάει να καταθέσει στο δικαστήριο. Ενώ όμως περίμενε στο δικαστήριο, ο δράστης την είδε και της απηύθυνε απειλητικές χειρονομίες. Η Άννα φοβήθηκε πολύ και δεν κατέθεσε στο δικαστήριο εκείνη την ημέρα, με αποτέλεσμα να ακυρωθεί η διαδικασία.

Η Επιτροπή:

(4) θα βελτιώσει περαιτέρω την προστασία των υπόπτων και κατηγορουμένων σε ποινικές διαδικασίες, διασφαλίζοντας, μεταξύ άλλων, την πρόσβαση των υπόπτων σε δικηγόρο και την επικοινωνία με τον έξω κόσμο ενώ τελούν υπό κράτηση, προτείνοντας, το 2011, δυο νομοθετικές πράξεις·

(5) θα βελτιώσει την προστασία των θυμάτων εγκλημάτων, προτείνοντας, το 2011, δέσμη μέτρων, συμπεριλαμβανομένης νομοθετικής πράξης.

2.1.4 Προβλήματα φορολόγησης σε διασυνοριακές καταστάσεις και, ιδίως, όσον αφορά την ταξινόμηση αυτοκινήτων

Όλο και περισσότεροι Ευρωπαίοι αποκτούν κάποιο ακίνητο εκτός του κράτους μέλους καταγωγής τους. Το 2007, ο όγκος των διασυνοριακών αγοραπωλησιών ακινήτων ήταν 10 φορές μεγαλύτερος από ό,τι το 2002 και η αξία του έφτανε σε 55 δισεκατομμύρια. Η εφαρμογή ορισμένων εθνικών φορολογικών κανόνων σε αυτές τις συναλλαγές μπορεί να καταστήσει αυτή την αγορά ακινήτου στο εξωτερικό, ιδίως σπιτιών, δυσκολότερη από την αγορά ακινήτων που περιορίζεται από κάθε άποψη στην εθνική επικράτεια.

Ένα άλλο φαινόμενο είναι τα πρόσωπα που κληρονομούν (ή λαμβάνουν δωρεές) πέραν των συνόρων (π.χ. ο κληροδότης/δωρητής έχει τη μόνιμη κατοικία του σε άλλη χώρα ή τα περιουσιακά στοιχεία βρίσκονται σε μία χώρα άλλη από αυτή στην οποία διαμένει ο δικαιούχος). Η κληρονομιά ή οι δωρεές ξένων περιουσιακών στοιχείων φορολογούνται συχνά βαρύτερα από ό,τι στην ημεδαπή. Επίσης συμβαίνει συχνά η κληρονομιά ή οι δωρεές να φορολογούνται από περισσότερα του ενός κράτη μέλη και οι υφιστάμενοι μηχανισμοί για την αποφυγή διπλής φορολογίας να είναι ακατάλληλοι.

Η Ελένη, η οποία διαμένει στο Βέλγιο, κληρονόμησε περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται στην Ιρλανδία από το βέλγο πατέρα της, ο οποίος ζούσε και πέθανε στο Βέλγιο. Τα περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται στην Ιρλανδία φορολογήθηκαν εις διπλούν, καθώς το Βέλγιο επέβαλε το φόρο κληρονομίας σε αυτά τα περιουσιακά στοιχεία και η Ιρλανδία εισέπραξε φόρο επί της αξίας τους.

Γενικότερα, τα φορολογικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πολίτες της ΕΕ περιλαμβάνουν διακριτική μεταχείριση των διασυνοριακών εργαζομένων (όπως η απαγόρευση έκπτωσης από προσωπικά επιδόματα) και των διασυνοριακών επενδύσεων (π.χ., φορολόγηση μερισμάτων), καθώς και δυσκολίες στην επικοινωνία με τις ξένες φορολογικές υπηρεσίες, έλλειψη σαφών πληροφοριών για κανόνες διασυνοριακής φορολογίας, χρονοβόρες διαδικασίες για την απόκτηση ελάφρυνσης προς αποφυγή διπλής φορολογίας και περίπλοκα έντυπα αιτήσεων.

Η Επιτροπή θα εξετάσει, το 2010, πιθανές λύσεις των προβλημάτων φορολόγησης που αντιμετωπίζουν οι πολίτες της ΕΕ σε διασυνοριακές καταστάσεις, σε μία πρωτοβουλία με τίτλο «Άρση των φορολογικών εμποδίων για τους πολίτες της ΕΕ». Τα σχετικά θέματα παρουσιάζονται αναλυτικά στην ανακοίνωση σχετικά με την πράξη για την ενιαία αγορά.

Όταν οι πολίτες της ΕΕ αγοράζουν ένα αυτοκίνητο σε ένα άλλο κράτος μέλος ή το μεταφέρουν σε ένα κράτος μέλος διαφορετικό από αυτό στο οποίο το αγόρασαν (π.χ. όταν αλλάζουν τόπο διαμονής) αντιμετωπίζουν συχνά πολύπλοκες διατυπώσεις επαναταξινόμησης και γραφειοκρατικές διαδικασίες καθώς και, ενδεχομένως, εις διπλούν καταβολή του φόρου ταξινόμησης, διότι η εθνική νομοθεσία για τη φορολογία της πρώτης ταξινόμησης εφαρμόζεται με μη συντονισμένο τρόπο.

Ο Aurel, ο οποίος ζει στις Κάτω Χώρες, συνταξιοδοτείται και αποφασίζει να αλλάξει τη μόνιμη κατοικία του και να μετοικήσει στην Ελλάδα, όπου είναι ιδιοκτήτης ενός εξοχικού σπιτιού. Προηγουμένως, είχε αγοράσει και ταξινομήσει το αυτοκίνητό του στις Κάτω Χώρες. Όταν μετοικήσει στην Ελλάδα, θα πρέπει να επαναταξινομήσει το αυτοκίνητό του σ'αυτή τη χώρα και να καταβάλει το φόρο ταξινόμησης εκεί. Στο καταβλητέο ποσό του φόρου ταξινόμησης θα υπολογιστεί η ηλικία του αυτοκινήτου. Ωστόσο, δεν θα μπορεί να λάβει μερική επιστροφή του φόρου ταξινόμησης που είχε πληρώσει προηγουμένως στις Κάτω Χώρες, το οποίο σημαίνει ότι το αυτοκίνητό του θα αποτελέσει δύο φορές αντικείμενο φόρου ταξινόμησης.

Η Επιτροπή:

(6) θα απλουστεύσει τις διατυπώσεις και τους όρους για την ταξινόμηση των αυτοκινήτων που έχουν ταξινομηθεί προηγουμένως σε άλλο κράτος μέλος, προτείνοντας το 2011 μία νομοθετική πράξη. Επίσης, θα αναλάβει δράση σε περιπτώσεις όπου η φορολογική μεταχείριση των αυτοκινήτων δημιουργεί διακρίσεις και θα αναζητήσει λύσεις για τα διπλά τέλη ταξινόμησης αυτοκινήτων τα οποία μπορούν να παρεμποδίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών και των εμπορευμάτων.

2.1.5 Οι ευρωπαίοι πολίτες δεν επωφελούνται πλήρως από τη διασυνοριακή υγειονομική περίθαλψη και την τεχνολογία ηλεκτρονικής υγείας (eHealth)

Οι ευρωπαίοι πολίτες που αρρωσταίνουν ή τραυματίζονται ενώ ταξιδεύουν για επαγγελματικούς λόγους ή αναψυχή ή διαμένουν, π.χ. για σπουδές, σ' ένα άλλο κράτος μέλος, έχουν το δικαίωμα να τυγχάνουν της ίδιας υγειονομικής περίθαλψης με τους υπηκόους του εν λόγω κράτους μέλους. Η πρόσβαση σε υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης κατά τη διάρκεια προσωρινής παραμονής στο εξωτερικό διευκολύνεται από την ευρωπαϊκή κάρτα ασφάλισης υγείας, η οποία διανέμεται σε 188 εκατομμύρια ευρωπαίους πολίτες, δηλ. στο 37% περίπου του συνολικού πληθυσμού της ΕΕ.

Επιπλέον, οι πολίτες της ΕΕ μπορούν να στηρίζονται στους κανόνες της ΕΕ σχετικά με το συντονισμό της κοινωνικής ασφάλισης για να λαμβάνουν την προγραμματισμένη περίθαλψη στο εξωτερικό με προηγούμενη έγκριση, η οποία μπορεί να απορριφθεί μόνον υπό ειδικές περιστάσεις. Στην περίπτωση αυτή, ο πολίτης μπορεί να λάβει περίθαλψη σε άλλο κράτος μέλος σαν να ήταν ασφαλισμένος σε αυτό. Εξάλλου, μπορεί να εφαρμοστεί ένα άλλο καθεστώς επιστροφής των εξόδων για την προγραμματισμένη περίθαλψη στο εξωτερικό με άμεση επίκληση της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.

Κατά κανόνα, ωστόσο, η διασυνοριακή υγειονομική περίθαλψη στην ΕΕ είναι περιορισμένη, καθώς εκτιμάται στο 1% των δημόσιων δαπανών για την υγειονομική περίθαλψη, συμπεριλαμβανομένης και της επείγουσας περίθαλψης[22]. Οι ασθενείς δεν έχουν πάντοτε

[22] Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύει την πρόταση οδηγίας για την εφαρμογή των δικαιωμάτων των ασθενών στη διασυνοριακή υγειονομική περίθαλψη – αξιολόγηση

πρόσβαση στις σχετικές πληροφορίες για τις σημαντικές πτυχές της διασυνοριακής υγειονομικής περίθαλψης, συμπεριλαμβανομένων και των δικαιωμάτων τους για επιστροφή των δαπανών υγειονομικής περίθαλψης που χορηγείται σε άλλο κράτος μέλος. Η κατάσταση αυτή δημιουργεί αβεβαιότητα και δυσπιστία αποτρέποντας τους ασθενείς από το να ασκούν το δικαίωμά τους να αναζητούν υγειονομική περίθαλψη σε άλλη χώρα της ΕΕ.

Εξάλλου, η ηλεκτρονική υγεία (eHealth) επιτρέπει συνεχή υγειονομική φροντίδα εντός και πέραν των εθνικών συνόρων με αποτέλεσμα τη βελτίωση της περίθαλψης. Εντούτοις, πολλοί νομικής και οργανωτικής φύσεως φραγμοί (π.χ. αποσπασματική νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων στην ΕΕ, καθεστώτα επιστροφής των εξόδων και έλλειψη διαλειτουργικότητας των υπηρεσιών σε πανευρωπαϊκό επίπεδο) παρεμποδίζουν την εξάπλωση των τεχνολογιών ηλεκτρονικής υγείας στην Ευρώπη. Έτσι, οι πολίτες της ΕΕ δεν επωφελούνται από πλεονεκτήματα της eHealth, όταν χρειάζονται ιατρική βοήθεια στο εξωτερικό. Οι τεχνολογίες ηλεκτρονικής υγείας μπορούν να μειώσουν τις ανισότητες όσον αφορά την πρόσβαση στη θεραπεία, να βελτιώσουν την ποιότητα της περίθαλψης, να καταστήσουν ευκολότερη και ασφαλέστερη για τους ασθενείς την πρόσβαση στα προσωπικά υγειονομικά δεδομένα τους, να ελαχιστοποιήσουν τον κίνδυνο των ιατρικών σφαλμάτων ή να συμβάλουν στην έγκαιρη διάγνωση των προβλημάτων υγείας. Για παράδειγμα, η τηλεπαρακολούθηση ασθενών με καρδιακά προβλήματα μπορεί να βελτιώσει τα ποσοστά επιβίωσης κατά 15%. Η ηλεκτρονική συνταγογράφηση μπορεί να μειώσει τα σφάλματα στη δοσολογία των φαρμάκων κατά 15%.

Η Dorota, η οποία είναι Πολωνέζα, ανακαλύπτει ότι χρειάζεται επειγόντως να υποβληθεί σε εγχείριση καρδιάς. Θα προτιμούσε να εγχειριστεί στη Λετονία, ούτως ώστε ο γιος της να μπορεί να την φροντίζει κατά τη διάρκεια της ανάρρωσής της. Δεν ξέρει όμως αν έχει το δικαίωμα υγειονομικής περίθαλψης εκεί και, εάν ναι, πώς θα μπορούσε να της επιστραφούν τα έξοδα της χειρουργικής επέμβασης και της τηλεπαρακολούθησης που θα χρειαστεί μετά την εγχείριση.

Η Επιτροπή προτείνει να διασφαλίσει αποτελεσματικότερη πρόσβαση στη διασυνοριακή υγειονομική περίθαλψη, παρέχοντας σαφέστερους κανόνες για την επιστροφή των εξόδων, διαδικαστικές εγγυήσεις και διαφανείς πληροφορίες για την υγειονομική περίθαλψη που είναι διαθέσιμη σε άλλες χώρες, βελτιώνοντας την εμπιστοσύνη στην ασφάλεια και την ποιότητα της διασυνοριακής περίθαλψης και βοηθώντας τους ασθενείς να ασκούν τα δικαιώματά τους για επιστροφή των εξόδων θεραπείας σε οποιαδήποτε χώρα της ΕΕ[23]. Όπως αναγγέλθηκε στο «Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη»[24], η Επιτροπή υποστηρίζει την ευρεία εξάπλωση των υπηρεσιών ηλεκτρονικής ιατρικής καθώς και της διασυνοριακής ανταλλαγής σχετικών με τους ιατρικούς φακέλους ηλεκτρονικών πληροφοριών και ηλεκτρονικής συνταγογράφησης, ενώ παράλληλα διασφαλίζει την τήρηση των κανόνων της ΕΕ για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Η Επιτροπή:

επιπτώσεων (2 Ιουλίου 2008) http://wcmcom-ec-europa-eu-wip.wcmvue.cec.eu.int:8080/health/archive/ph_overview/co_operation/healthcare/docs/impact_assessment_en.pdf

23 Πρόταση της Επιτροπής για οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή των δικαιωμάτων των ασθενών στη διασυνοριακή υγειονομική περίθαλψη (2 Ιουλίου 2008) http://wcmcom-ec-europa-eu-wip.wcmvue.cec.eu.int:8080/health/archive/ph_overview/co_operation/healthcare/docs/com_en.pdf

24 Ανακοίνωση της Επιτροπής: ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη (COM(2010)245 τελικό/2 της 26.8.2010).

(7)	προτείνει να διευκολύνει την πρόσβαση στη διασυνοριακή υγειονομική περίθαλψη και εφαρμόζει επίσης πιλοτικές δράσεις για να εξοπλίσει τους Ευρωπαίους με ασφαλή επιγραμμική πρόσβαση στα ιατρικά τους δεδομένα, καθώς και για να επιτύχει την ευρεία χρήση τηλεϊατρικών υπηρεσιών έως το 2020[25]. Η Επιτροπή θα προτείνει επίσης ένα ελάχιστο κοινό σύνολο ιατρικών δεδομένων των ασθενών για τη διαλειτουργικότητα των ιατρικών φακέλων ώστε, από το 2012, οι φάκελοι να είναι προσβάσιμοι ή να ανταλλάσσονται ηλεκτρονικά μεταξύ των κρατών μελών[26].

2.1.6 Το δικαίωμα σε προξενική προστασία για τους πολίτες της ΕΕ που αντιμετωπίζουν προβλήματα σε τρίτες χώρες δεν εφαρμόζεται πλήρως

Οι πολίτες της ΕΕ που ταξιδεύουν σε μία τρίτη χώρα, όπου το κράτος μέλος καταγωγής τους δεν έχει πρεσβεία ή προξενείο, έχουν το δικαίωμα προξενικής προστασίας από κάθε κράτος μέλος. Στην πρεσβεία ή το προξενείο του κράτους μέλους της ΕΕ πρέπει να τύχουν της ίδιας μεταχείρισης με αυτή που τυγχάνουν και οι δικοί τους υπήκοοι. Ο αριθμός των πολιτών της ΕΕ που ταξιδεύουν σε τρίτες χώρες αυξήθηκε από 80 εκατομμύρια ταξίδια το 2005 σε πλέον των 90 εκατομμυρίων το 2008[27]. Περισσότεροι από 30 εκατομμύρια πολίτες της ΕΕ διαμένουν μόνιμα σε μία τρίτη χώρα, αλλά μόνο σε τρεις χώρες (Ηνωμένες Πολιτείες, Κίνα και Ρωσία) αντιπροσωπεύονται και τα 27 κράτη μέλη. Καθώς όλο και περισσότεροι Ευρωπαίοι ταξιδεύουν για εργασία ή αναψυχή σε τρίτες χώρες[28], υπάρχει αυξανόμενη ανάγκη για παροχή προξενικής βοήθειας στους μη αντιπροσωπευόμενους πολίτες της ΕΕ.

Η πραγματική εφαρμογή του δικαιώματος των πολιτών της ΕΕ στην προξενική προστασία είναι ακόμη αμφίβολη. Ακόμη και αν υπάρχει έλλειψη συστηματικών δεδομένων, από τις καταγγελίες και τις αναφερθείσες περιπτώσεις είναι σαφές ότι οι πολίτες της ΕΕ και, ενίοτε, οι προξενικοί υπάλληλοι δεν γνωρίζουν επαρκώς ότι οι πολίτες της ΕΕ έχουν το δικαίωμα να στρέφονται σε άλλες πρεσβείες ή προξενεία και δεν είναι βέβαιοι για το είδος της βοήθειας που μπορεί να τους παρασχεθεί. Οι πολίτες της ΕΕ έχουν μεγάλες προσδοκίες. Σε μία πρόσφατη έρευνα[29], η πλειοψηφία (62%) είπε ότι αναμένει το ίδιο είδος βοήθειας ανεξάρτητα από το κράτος μέλος στο οποίο απευθύνονται, ενώ σχεδόν το ένα τρίτο (28%) περιμένει να του παρασχεθεί από οποιοδήποτε κράτος μέλος τουλάχιστον ένα ελάχιστο επίπεδο βοήθειας.

Οι ισχύοντες νομικοί κανόνες, μέχρι στιγμής, είναι ελάχιστοι. Η συνθήκη της Λισαβόνας εξουσιοδοτεί την Επιτροπή να προτείνει οδηγίες για το συντονισμό και τη συνεργασία μέτρων αναγκαίων για τη διευκόλυνση του δικαιώματος προξενικής προστασίας. Οι πρόσφατες κρίσεις (δηλ. οι σεισμοί στην Αϊτή και τη Χιλή, το νέφος ηφαιστειακής τέφρας στην Ισλανδία) απέδειξαν την ανάγκη για αποτελεσματικό συντονισμό καθώς και για κάποια μορφή κατανομής των βαρών μεταξύ των κρατών μελών. Κατά τη διάρκεια μιας κρίσης, πρέπει να παρέχεται στους υπηκόους μη αντιπροσωπευόμενων κρατών μελών βοήθεια με την ίδια ταχύτητα και αποτελεσματικότητα όπως και στους πολίτες των κρατών μελών που διενεργούν τις εκκενώσεις.

---

25 Κεντρική δράση 13 του ψηφιακού θεματολογίου για την Ευρώπη.

26 Κεντρική δράση 14 του ψηφιακού θεματολογίου για την Ευρώπη.

27 Eurostat, βάση δεδομένων για τον πληθυσμό, το μέρος που αφορά τον τουρισμό· τα δεδομένα αυτά περιλαμβάνουν ταξίδια αναψυχής και επαγγελματικά ταξίδια άνω της μιας μέρας.

28 Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού αναμένει περαιτέρω σημαντική αύξηση για την περίοδο 2010-2020.

29 Ευρωβαρόμετρο, Flash 294 «Ιθαγένεια της ΕΕ», Μάρτιος 2010.

Η Natasha, πολίτης της Σλοβενίας, υπήρξε θύμα ένοπλης ληστείας κατά τη διάρκεια των διακοπών της στην Καραϊβική. Η ίδια τραυματίστηκε ενώ εκλάπησαν το διαβατήριο και τα χρήματά της. Θα ήθελε να μάθει πώς να βρει γρήγορα ένα γιατρό που μιλά αγγλικά καθώς και το αναγκαίο χρηματικό ποσό και τα ταξιδιωτικά έγγραφα για την πτήση επιστροφής της μετά την ανάρρωσή της.

Η Επιτροπή:

(8) θα αυξήσει την αποτελεσματικότητα του δικαιώματος παροχής βοήθειας στους πολίτες της ΕΕ σε τρίτες χώρες, μεταξύ άλλων, και σε περιόδους κρίσεων, από τις διπλωματικές και προξενικές αρχές όλων των κρατών μελών, προτείνοντας νομοθετικά μέτρα το 2011 και ενημερώνοντας καλύτερα τους πολίτες μέσω ειδικού γι'αυτό το σκοπό δικτυακού τόπου και στοχοθετημένων μέτρων επικοινωνίας.

2.2. Οι πολίτες ως καταναλωτές

2.2.1 Άγνοια και ανεπαρκής εφαρμογή των δικαιωμάτων των πολιτών όταν αγοράζουν οργανωμένα ταξίδια, ως επιβάτες και ως τουρίστες

Πολλοί πολίτες της ΕΕ ταξιδεύουν σε άλλες χώρες της ΕΕ για διακοπές. Για παράδειγμα, το 2009, 37% των Γερμανών, 34% των πολιτών του ΗΒ και 16% των Ιταλών πέρασαν τις βασικές διακοπές τους σε μία άλλη χώρα της ΕΕ (σε σύγκριση με 23%, 30% και 13% εκτός της ΕΕ)[30]. Η κατάσταση αυτή έχει συχνά ως αποτέλεσμα να μαθαίνουν οι πολίτες της ΕΕ για τα δικαιώματά τους ή για τις ελλείψεις, όσον αφορά την εφαρμογή τους, ενώ βρίσκονται σε διακοπές.

Το 56% των Ευρωπαίων οργανώνουν μόνοι τους τις διακοπές τους εκμεταλλευόμενοι τα πλεονεκτήματα του διαδικτύου και της ανάπτυξης των αερομεταφορέων χαμηλού κόστους[31]. Ωστόσο, δεν καλύπτονται από τους υφιστάμενους κανόνες της ΕΕ για την προστασία των αγοραστών οργανωμένων ταξιδιών. Η όλο και εντονότερη τάση για «δυναμικά πακέτα»[32] δημιούργησε «γκρίζες ζώνες» στη νομοθεσία, όπου οι καταναλωτές δεν γνωρίζουν αν προστατεύονται οι ταξιδιωτικές ρυθμίσεις τους. Το 67% των ερωτηθέντων καταναλωτών οι οποίοι είχαν αγοράσει ένα «δυναμικό πακέτο» πίστευαν εσφαλμένα ότι ήταν προστατευμένοι. Εκτιμάται ότι η ετήσια ζημία που υφίστανται όσοι αγοράζουν δυναμικά πακέτα ανέρχεται σε 1 δισεκατ. ευρώ ετησίως[33]. Εξάλλου, η εθνική νομοθεσία που ενσωματώνει αυτούς τους κανόνες διαφέρει και προκαλεί προβλήματα για τους καταναλωτές που επιθυμούν να αγοράσουν το πακέτο των διακοπών τους σε άλλο κράτος μέλος.

---

30 Ευρωβαρόμετρο, Flash 281 «Έρευνα για τη στάση των Ευρωπαίων έναντι του τουρισμού», Οκτώβριος 2009.

31 Ευρωβαρόμετρο, Flash 258 «Έρευνα για τη στάση των Ευρωπαίων έναντι του τουρισμού», Φεβρουάριος 2009.

32 Οι ταξιδιωτικές ρυθμίσεις κατά τις οποίες δύο ή περισσότερα προϊόντα ή υπηρεσίες για ένα μοναδικό ταξίδι διακοπών, όπως πτήσεις, κατάλυμα ή μίσθωση αυτοκινήτων, προσφέρονται ταυτόχρονα και από την ίδια εταιρεία ή από εταιρείες που συνδέονται εμπορικά (για παράδειγμα, αεροπορικές εταιρείες και εταιρείες μίσθωσης αυτοκινήτων ή ξενοδοχεία), εξαιρουμένων όμως των πακέτων που προσφέρονται ήδη ως τέτοια, δηλ. έχουν συγκροτηθεί προτού προσφερθούν στον πελάτη.

33 Μελέτη για τις ζημιές που υφίσταται ο καταναλωτής στον τομέα των δυναμικών πακέτων, η οποία εκπονήθηκε από το London Economics για τη ΓΔ της Επιτροπής Υγεία και Προστασία των Καταναλωτών, Νοέμβριος 2009.

Η Dagmara αγοράζει ένα πακέτο διακοπών από το διαδίκτυο (πτήση, παραμονή σε ξενοδοχείο για τέσσερις νύχτες και ενοικίαση αυτοκινήτου). Ανακαλύπτει ότι το μπάνιο δεν έχει νερό και παραπονιέται στο γραφείο υποδοχής. Ο υπάλληλος υποδοχής της λέει ότι δεν υπάρχουν διαθέσιμα δωμάτια. Τηλεφωνεί στην εταιρεία του διαδικτύου όπου έκανε την κράτηση απ΄όπου πληροφορείται ότι πρέπει να λύσει αυτό το πρόβλημα με το ξενοδοχείο μόνη της. Περνά τρεις ώρες προσπαθώντας να λύσει το πρόβλημα και πληρώνει 500 ευρώ επιπλέον για ένα δωμάτιο σε άλλο ξενοδοχείο. Αργότερα, ανακαλύπτει ότι αν το πακέτο των διακοπών της καλυπτόταν από τους κανόνες της ΕΕ, ο διοργανωτής θα ήταν υπεύθυνος από οικονομική άποψη και υποχρεωμένος να της παράσχει τη βοήθειά του, π.χ. ένα άλλο δωμάτιο ή ξενοδοχείο.

Παρά την ύπαρξη νομοθεσίας της ΕΕ η οποία παρέχει δικαιώματα στους επιβάτες που ταξιδεύουν αεροπορικώς, σιδηροδρομικώς και, από το 2012, με πλωτά μέσα, καθώς και τις συνεχιζόμενες προσπάθειες ευαισθητοποίησης[34], μόνο μία μειονότητα των ευρωπαίων ταξιδιωτών γνωρίζουν τα δικαιώματά τους και τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να τα διεκδικήσουν. Ο συνολικός αριθμός των καταγγελιών και των αιτήσεων για έρευνα που υποβλήθηκαν από επιβάτες αεροπορικών μεταφορών φτάνει περίπου σε 68 000 ετησίως[35] και είναι ενδεικτικός των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι επιβάτες οι οποίοι επιθυμούν να υποβάλουν καταγγελίες κατά των αερομεταφορέων.

Άλλες δυσκολίες προέρχονται από τις αποκλίνουσες επιχειρηματικές πρακτικές των αερομεταφορέων – όπως οι περιορισμοί όσον αφορά το μέγεθος και το βάρος των παραδιδόμενων αποσκευών και των χειραποσκευών – και οι διαφορετικές διαδικασίες διεκπεραίωσης των καταγγελιών, οι οποίες μπορούν να δημιουργήσουν σύγχυση στους επιβάτες, ή από επιχειρηματικές πρακτικές που μπορούν να θεωρηθούν αθέμιτες (όπως η «πολιτική της μη χρησιμοποιηθείσας κράτησης» (no-show), σύμφωνα με την οποία οι αεροπορικές εταιρείες απαιτούν από τους επιβάτες να χρησιμοποιούν διαδοχικά τις πτήσεις που αγοράστηκαν στο πλαίσιο της ίδιας ταξιδιωτικής σύμβασης, ειδάλλως δεν τους επιτρέπεται να επιβιβαστούν στην επόμενη πτήση). Επίσης μπορεί να προκληθεί δυσφορία από το ότι δεν υπάρχει μια ενιαία αρχή σε κάθε κράτος μέλος στην οποία να μπορούν να απευθύνουν τα παράπονά τους οι επιβάτες.

Ο Alessandro πληροφόρησε την αεροπορική εταιρεία ότι είχε σπάσει το πόδι του και ότι θα χρειαζόταν βοήθεια. Εντούτοις, η βοήθεια αυτή δεν οργανώθηκε παρά μόνον κατόπιν επιμονής του επιτόπου και χρειάστηκε να περιμένει πάνω από μία ώρα για να του παρασχεθεί. Η πτήση του είχε μεγάλη καθυστέρηση και οι αποσκευές του δεν εμφανίστηκαν στην άφιξη. Χρειάστηκε να παραπονεθεί σε τρεις διαφορετικούς φορείς ενώ του δόθηκαν ελάχιστες πληροφορίες για τα δικαιώματά του.

Οι πολίτες της ΕΕ με αναπηρίες αντιμετωπίζουν πρόσθετα εμπόδια όσον αφορά την πρόσβαση, μεταξύ άλλων, στο δομημένο περιβάλλον, στα μέσα μεταφοράς, τις πληροφορίες και σε ένα φάσμα προϊόντων και υπηρεσιών, τόσο όταν κυκλοφορούν εντός της ίδιας της χώρας τους όσο και όταν μεταβαίνουν σε άλλα κράτη μέλη. Ένας στους έξι πολίτες της ΕΕ έχει μία αναπηρία και το ποσοστό αυτό θα αυξηθεί με τη γήρανση του πληθυσμού: ήδη το 35% των ατόμων ηλικίας άνω των 65 ετών αναφέρουν ότι δυσκολεύονται ως ένα ορισμένο βαθμό στη ζωή τους και το 15% μεταξύ 65 και 74 ετών αναφέρουν ότι αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες.

---

34 Βλ. επίσης http://ec.europa.eu/transport/passenger-rights/el/index.html.

35 Το 2008, η Επιτροπή και το δίκτυο των αρμόδιων για την επιβολή του νόμου εθνικών φορέων διεκπεραίωσαν περίπου 68 000 αιτήσεις έρευνας και επίσημες καταγγελίες επιβατών.

Ο Tibor, ο οποίος ζει στην Ουγγαρία, έχει ανάγκη από αναπηρική καρέκλα για να κινείται λόγω της επιδείνωσης του διαβήτη του. Του αρέσει να επισκέπτεται άλλες χώρες της ΕΕ αλλά αντιμετωπίζει πολλά εμπόδια. Για παράδειγμα, τα περισσότερα ξενοδοχεία δεν έχουν ή δεν έχουν παρά ελάχιστα δωμάτια προσαρμοσμένα σε ειδικές ανάγκες και πολλά από τα μέρη που θέλει να επισκεφτεί δεν έχουν εύκολη πρόσβαση για τους χρήστες αναπηρικής καρέκλας. Προτού ξεκινήσει για ένα ταξίδι, πρέπει να κάνει έρευνες για να ανακαλύψει πού θα έχει τα λιγότερα προβλήματα και κατά πόσο μπορεί να καλυφτεί από ταξιδιωτική ασφάλεια.

Όπως αναφέρεται προηγουμένως, ο τουρισμός αποτελεί όλο και πιο σημαντική διάσταση της ζωής των ευρωπαίων πολιτών: όλο και περισσότεροι άνθρωποι ταξιδεύουν, είτε για ψυχαγωγία είτε για επαγγελματικούς λόγους. Τα ταξίδια των Ευρωπαίων το 2008[36] ανέρχονται σε 1,4 δισεκατομμύρια περίπου, από τα οποία το 90% εντός της ΕΕ. Εντούτοις, οι Ευρωπαίοι έχουν την τάση να αποφεύγουν τα μακρινά ταξίδια, να κάνουν κρατήσεις για συντομότερη παραμονή και να υπολογίζουν τα έξοδά τους. Η Επιτροπή εφαρμόζει μέτρα για την ενίσχυση του ευρωπαϊκού τουρισμού, δημιουργώντας ελκυστικότερους όρους και αυξάνοντας την εμπιστοσύνη και την ικανοποίηση του καταναλωτή.

Η Επιτροπή:

(9) θα εκσυγχρονίσει τους τρέχοντες κανόνες για την προστασία των καταναλωτών που αγοράζουν ταξιδιωτικό πακέτο, ιδίως μέσω του διαδικτύου, και θα διευκολύνει την αγορά ταξιδιωτικού πακέτου από άλλα κράτη μέλη υποβάλλοντας νομοθετική πρόταση το 2011·

(10) θα επιδιώξει να συμπληρώσει το νομοθετικό πλαίσιο ώστε να διασφαλιστεί μία σειρά κοινών δικαιωμάτων για τους επιβάτες που ταξιδεύουν με κάθε μέσο μεταφοράς στην ΕΕ και να διασφαλιστεί η κατάλληλη εφαρμογή αυτών των δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των επιβατών των αεροπορικών μεταφορών (π.χ. σε περίπτωση μακρόχρονων καθυστερήσεων και ακυρώσεων). Η Επιτροπή θα επιδιώξει επίσης να διασφαλιστεί ότι οι συγκοινωνιακοί κόμβοι (π.χ. αεροδρόμια, σταθμοί, λιμάνια) θα γίνουν σταδιακά τόποι όπου οι πολίτες θα μπορούν να έχουν εύκολη πρόσβαση σε πληροφορίες για τα δικαιώματά τους στην ΕΕ, ιδίως όταν ταξιδεύουν εντός της ΕΕ·

(11) θα προτείνει πρόσθετους τρόπους για να διασφαλιστεί ότι οι επιβάτες με μειωμένη κινητικότητα θα μπορούν να έχουν εύκολη πρόσβαση σε όλα τα μέσα μεταφοράς και στις σχετικές υποδομές, θα απονέμει ετήσιο βραβείο στις πλέον προσβάσιμες ευρωπαϊκές πόλεις από το 2010 και μετά, θα προωθήσει τη βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες όπως η ασφάλεια ταξιδιού και τέλος θα αναπτύξει και θα ενθαρρύνει τη χρήση σε όλη την ΕΕ κοινών προτύπων για την προσβασιμότητα στο δομημένο περιβάλλον, προτείνοντας, το 2010, μία στρατηγική της ΕΕ για τα άτομα με αναπηρία για την περίοδο 2010-2020 ·

(12) θα προτείνει τρόπους για να αυξηθεί η εμπιστοσύνη των καταναλωτών στα τουριστικά προϊόντα, διοργανώνοντας εκστρατείες για την ευαισθητοποίηση των ευρωπαίων τουριστών και παρακολουθώντας την ικανοποίηση των καταναλωτών όσον αφορά διάφορες τουριστικές υπηρεσίες (π.χ. μεταφορές, κατάλυμα, ταξίδι κλπ.).

[36] Eurostat, Στατιστικές 2008 για τον τουρισμό.

2.2.2 *Απουσία ενιαίων κανόνων προστασίας των καταναλωτών, άγνοια των υφιστάμενων μέσων αποκατάστασης και ανεπαρκή μέσα αποκατάστασης*

Όταν αγοράζουν προϊόντα και υπηρεσίες, οι πολίτες δεν έχουν αρκετή εμπιστοσύνη ώστε να προσφεύγουν στις διεθνείς αγορές και να επωφελούνται από τον πλούτο των επιλογών και τις ανταγωνιστικές τιμές που προσφέρονται σε όλη την Ευρώπη. Ένας από τους λόγους μπορεί να είναι η έλλειψη ενιαίου συνόλου κανόνων προστασίας του καταναλωτή: περισσότεροι από ένας στους τρεις (37%) καταναλωτές πιστεύουν ότι μπορεί να έχουν λιγότερη προστασία όταν αγοράζουν από μία άλλη χώρα της ΕΕ, εξ αποστάσεως ή όταν ταξιδεύουν, απ' ό,τι στη χώρα τους[37]. Δύο στα τρία νοικοκυριά της ΕΕ είναι συνδεδεμένα με το Διαδίκτυο[38], αλλά μόνο 12% των χρηστών του Διαδικτύου στην ΕΕ αισθάνονται απολύτως ασφαλείς να προβαίνουν σε επιγραμμικές συναλλαγές[39]. Ένα τρίτο των καταναλωτών εξετάζει το ενδεχόμενο να προβεί σε επιγραμμική αγορά από μία άλλη χώρα, επειδή το προϊόν είναι φτηνότερο ή καλύτερο[40], αλλά στην πράξη, μόνον το 8%[41] αγοράζει με τον τρόπο αυτό.

Η Chiara, η οποία ζει στην Ιταλία, βρήκε μία ψηφιακή φωτογραφική μηχανή στο δικτυακό τόπο ενός βουλγαρικού καταστήματος ηλεκτρονικών ειδών σε πολύ χαμηλότερη τιμή από ό,τι στην πόλη στην οποία ζει. Ωστόσο, διστάζει να την αγοράσει επιγραμμικά από τη Βουλγαρία. Αναρωτιέται τί θα συμβεί αν η φωτογραφική μηχανή χαθεί ή υποστεί φθορά κατά τη διάρκεια της παράδοσης; Θα μπορεί να την επιστρέψει στον πωλητή αν δεν της αρέσει, όπως θα μπορούσε να το κάνει στην Ιταλία, και μέσα σε πόσο χρονικό διάστημα;

Για να αντιμετωπίσει αυτή την έλλειψη εμπιστοσύνης, η Επιτροπή πρότεινε περαιτέρω εναρμόνιση των κανόνων προστασίας των καταναλωτών και αναζητεί τρόπους για να ενημερώνει ευκολότερα τους καταναλωτές σχετικά με τα δικαιώματά τους[42]. Επιπλέον, στο «Ψηφιακό Θεματολόγιο για την Ευρώπη»[43], η Επιτροπή προτείνει πολλές συγκεκριμένες δράσεις που αποσκοπούν στην επίλυση των κύριων προβλημάτων που εμποδίζουν τους ευρωπαίους πολίτες να επωφελούνται από τα πλεονεκτήματα μιας ψηφιακής ενιαίας αγοράς και ψηφιακών διασυνοριακών υπηρεσιών. Στα τέλη του 2010, η Επιτροπή θα δημοσιεύσει επίσης μία έρευνα για την άσκηση των δικαιωμάτων των καταναλωτών, η οποία θα περιγράφει το επίπεδο πληροφόρησης και την αποφασιστικότητα των καταναλωτών να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους. Θα προσδιορίσει τους μειονεκτούντες καταναλωτές ή συγκεκριμένα αδύνατα σημεία του πληθυσμού και θα θέσει ως στόχο για το 2020 την κατά 10-15% βελτίωση της ενίσχυσης του ρόλου των καταναλωτών.

Αν κάτι δεν πάει καλά, συχνά οι καταναλωτές δεν διαθέτουν τα κατάλληλα ένδικα μέσα. Το 51% των καταναλωτών που προβαίνουν σε καταγγελία σε έναν έμπορο και δεν είναι ικανοποιημένοι με τον τρόπο με τον οποίο διεκπεραιώνεται η καταγγελία τους, δεν

---

37 Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής: «Έκθεση για το διασυνοριακό ηλεκτρονικό εμπόριο στην ΕΕ» SEC(2009) 283 τελικό, σ. 11.

38 Eurostat: Το 2009 το ποσοστό πρόσβασης των νοικοκυριών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Διαδίκτυο ανερχόταν στο 65 τοις εκατό (tsiir040· ημερομηνία δημοσίευσης 18.06.2010).

39 Ευρωβαρόμετρο, Flash 250 «Εμπιστοσύνη στην κοινωνία των πληροφοριών», Μάιος 2009.

40 Έγγραφο των υπηρεσιών της Επιτροπής: «Έκθεση για το ηλεκτρονικό διασυνοριακό εμπόριο στην ΕΕ» SEC(2009) 283 τελικό, σ. 2.

41 Πίνακας αποτελεσμάτων για τους καταναλωτές – Οι καταναλωτές στην εσωτερική αγορά νιώθουν σαν το σπίτι τους – SEC(2010)385· σ. 18.

42 Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 8.10.2008 για τα δικαιώματα των καταναλωτών, COM(2008) 614.

43 Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή Περιφερειών, Ψηφιακό Θεματολόγιο για την Ευρώπη - (COM (2010) 245).

αναλαμβάνουν περαιτέρω δράση. Το 47% των πολιτών δεν προσφεύγουν στο δικαστήριο για ζημιές κάτω των 200 ευρώ. Είναι ακόμη πιο διστακτικοί να προβούν σε οποιαδήποτε ενέργεια σε διασυνοριακές καταστάσεις. Επιπλέον, οι καταναλωτές αγνοούν ή δεν εκμεταλλεύονται πλήρως τις δυνατότητες του μηχανισμού εναλλακτικής επίλυσης διαφορών και των δυνατοτήτων διαμεσολάβησης που υπάρχουν σε εθνικό επίπεδο ως φτηνότερη (δωρεάν ή κάτω των 50 ευρώ) και ταχύτερη εναλλακτική λύση στις συνήθεις δικαστικές διαδικασίες. Για να καταστήσει ταχύτερο και ευκολότερο για τους πολίτες το σύστημα είσπραξης απαιτήσεων κάτω των 2 000 ευρώ (ευρωπαϊκή διαδικασία μικροδιαφορών), η Επιτροπή θα διασφαλίσει σε όλη την ΕΕ, έως το 2013, επιγραμμική διεκπεραίωση μικροδιαφορών, ενώ παράλληλα θα διερευνήσει κατά πόσον οι μικροδιαφορές κάτω των 5000 ευρώ θα πρέπει να συμπεριληφθούν στην Ευρωπαϊκή Διαδικασία Επίλυσης Μικροδιαφορών. Επιπλέον μέτρα παρουσιάζονται αναλυτικά στην ανακοίνωση σχετικά με την πράξη για την ενιαία αγορά.

Η Επιτροπή:

(13) θα παρουσιάσει με κατανοητό τρόπο τα δικαιώματα των χρηστών επιγραμμικών υπηρεσιών δημοσιεύοντας, έως το 2012, έναν κώδικα των επιγραμμικών δικαιωμάτων στην ΕΕ[44]·

(14) θα διευκολύνει την ταχεία και οικονομική εξωδικαστική επίλυση των προβλημάτων των καταναλωτών στην ΕΕ, προτείνοντας, το 2011, ένα νομοθετικό μέσο για μηχανισμούς εναλλακτικής επίλυσης διαφορών, διερευνώντας προτάσεις για ένα σύστημα επιγραμμικής επίλυσης διαφορών σε επίπεδο ΕΕ για συναλλαγές ηλεκτρονικού εμπορίου έως το 2012[45] και προωθώντας την ευρύτερη χρήση της διαμεσολάβησης έως το 2013·

2.3 Οι πολίτες ως κάτοικοι, σπουδαστές και επαγγελματίες

2.3.1 Το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας παρακωλύεται από αποκλίνουσα και λανθασμένη εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ και από πολύπλοκες διοικητικές διαδικασίες

Η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων αναπτύσσεται συνεχώς τα τελευταία 40 χρόνια, ώστε να αφορά όλους τους πολίτες της ΕΕ. Αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα και πολυτιμότερα ατομικά δικαιώματα των πολιτών της ΕΕ. Οι έρευνες που πραγματοποιήθηκαν το 2010 έδειξαν ότι σχεδόν εννέα στους δέκα πολίτες της ΕΕ ξέρουν ότι έχουν αυτό το δικαίωμα,[46] ότι το θεωρούν «δεδομένο» και ότι είναι θεμελιώδες δικαίωμά τους ως πολιτών της ΕΕ[47]. Το 2009, οι πολίτες της ΕΕ που ζούσαν σε ένα άλλο κράτος μέλος υπολογίζονταν σε 11,7 εκατομμύρια, ενώ οι έρευνες έδειξαν ότι πολύ περισσότεροι μπορεί να ασκήσουν αυτό το δικαίωμα σε κάποια φάση της ζωής τους. Ενώ η πλειοψηφία (54%) των πολιτών που ερωτήθηκαν το 2009 δεν ενδιαφέρονταν ή θεωρούσαν ότι υπάρχουν πολλά εμπόδια για να

---

44 Όπως αναγγέλθηκε στο ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη.

45 Όπως αναγγέλθηκε στο ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη.

46 Ευρωβαρόμετρο, Flash 294 «Ιθαγένεια της ΕΕ», Μάρτιος 2010.

47 Ποιοτική έρευνα του ευρωβαρόμετρου «Ευρωπαϊκή ιθαγένεια - Διασυνοριακή κινητικότητα», Αύγουστος 2010.

εργαστούν σε ένα άλλο κράτος μέλος[48], περίπου ένας στους πέντε Ευρωπαίους (17%) προέβλεπαν να εργαστούν μελλοντικά στο εξωτερικό[49].

Το 2009, τα σχετικά με τη μόνιμη διαμονή θέματα αποτελούσαν το μεγαλύτερο ποσοστό (38%) όλων των καταγγελιών που αφορούσαν τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς.[50] Το ποσοστό αυτό δείχνει ότι οι πολίτες της ΕΕ έχουν επίγνωση αυτού του δικαιώματος αλλά ότι αντιμετωπίζουν πολλά εμπόδια.

Οι πολίτες της ΕΕ αντιμετωπίζουν ακόμη δυσκολίες και απαράδεκτες καθυστερήσεις όταν επιθυμούν να λάβουν πιστοποιητικά εγγραφής: τους ζητείται συχνά να υποβάλουν πρόσθετα έγγραφα (π.χ. λογαριασμούς ηλεκτρικού) που δεν προβλέπονται από τους κανόνες της ΕΕ. Το δίκαιο της ΕΕ απαιτεί από τους πολίτες της ΕΕ που δεν είναι οικονομικά ενεργοί να έχουν «επαρκείς οικονομικούς πόρους» για να διαμείνουν σε άλλο κράτος μέλος για πάνω από τρεις μήνες. Πολλά κράτη μέλη εφαρμόζουν λανθασμένα τους κανόνες της ΕΕ καθώς χρησιμοποιούν καθορισμένα ποσά ως κριτήριο για τη διαμονή ή δεν λαμβάνουν υπόψη προσωπικές περιστάσεις. Οι πολίτες της ΕΕ που διαμένουν σε ένα κράτος μέλος άλλο από το κράτος μέλος καταγωγής τους αντιμετωπίζουν πολύ συχνά προβλήματα όσον αφορά την πρόσβαση σε διάφορα οφέλη και πλεονεκτήματα, καθώς υφίστανται διακριτική μεταχείριση λόγω της ιθαγένειάς τους. Μπορεί επίσης να αντιμετωπίζουν προβλήματα με τα επώνυμά που θέλουν να δώσουν στα παιδιά τους σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους καταγωγής τους.

Τα εμπόδια στο δικαίωμα εισόδου και την έκδοση δελτίων διαμονής για μέλη της οικογένειας που προέρχονται από τρίτη χώρα και συνοδεύουν ή έρχονται να συναντήσουν πολίτες της ΕΕ που μετοικούν σε άλλα κράτη μέλη περιλαμβάνουν υπερβολικές απαιτήσεις όσον αφορά τα έγγραφα που πρέπει να υποβάλουν, πολύπλοκες διοικητικές διαδικασίες και καθυστερήσεις. Άλλα μέλη της οικογένειας πολιτών της ΕΕ (π.χ. σύντροφοι βάσει καταχωρημένης συμβίωσης) μπορεί να συναντούν προβλήματα όσον αφορά το δικαίωμα να τους διευκολύνεται η είσοδος και η διαμονή. Η έννοια «άλλα μέλη της οικογένειας» είτε δεν υφίσταται στην εθνική νομοθεσία είτε ερμηνεύεται με τρόπο που αντιβαίνει στο δίκαιο της ΕΕ.

Ο Christian, ο οποίος κατάγεται από το Λουξεμβούργο, γνωρίστηκε με τη Natalia, η οποία είναι Ισπανίδα, στο πλαίσιο κάποιου προγράμματος ανταλλαγής του Erasmus στη Σουηδία. Τώρα που ο Christian ολοκλήρωσε τις πανεπιστημιακές σπουδές του, θέλει να ζήσει με τη Natalia στην Ισπανία. Διερωτάται όμως αν αυτό είναι εφικτό, καθώς δεν μιλάει ισπανικά και αμφιβάλλει για το ότι θα μπορέσει να βρει σύντομα δουλειά στο μικρό χωριό όπου ζει η Natalia Όταν θα χρειαστεί να αποκτήσει πιστοποιητικό εγγραφής, αφού θα έχει ζήσει στην Ισπανία τους τρεις πρώτους μήνες, θα δεχτούν οι αρχές την εξήγησή του ότι λαμβάνει 600 ευρώ κάθε μήνα από τους γονείς του και ότι μπορεί να ζήσει με αυτό το ποσό; Ή θα του ζητήσουν να αποδείξει ότι έχει υψηλότερο ή σταθερότερο εισόδημα;

Η Επιτροπή:

[48] Ευρωβαρόμετρο, Flash 263 «Εσωτερική αγορά: επίγνωση-αντιλήψεις-αντίκτυπος», Φεβρουάριος-Μάρτιος 2009.

[49] Ευρωβαρόμετρο, Flash 337 «Γεωγραφική κινητικότητα και κινητικότητα της αγοράς εργασίας στην Ευρώπη», Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2009.

[50] Δεδομένα από τη βάση δεδομένων SOLVIT.

(15)	θα διευκολύνει την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών της ΕΕ και των μελών της οικογένειάς τους που προέρχονται από τρίτες χώρες, ενισχύοντας την αυστηρή επιβολή των κανόνων της ΕΕ[51], συμπεριλαμβανομένης της μη διακριτικής μεταχείρισης, προωθώντας ορθές πρακτικές και την αύξηση της επιτόπιας γνώσης των κανόνων της ΕΕ και ενισχύοντας τη διάδοση πληροφοριών στους πολίτες της ΕΕ σχετικά με τα δικαιώματά τους στην ελεύθερη κυκλοφορία[52].

2.3.2 Πολύπλοκες και συγκεχυμένες διαδικασίες για την αναγνώριση των ακαδημαϊκών τίτλων και των επαγγελματικών προσόντων

Οι πολίτες της ΕΕ έχουν το δικαίωμα να σπουδάζουν ή να εκπαιδεύονται σε ένα άλλο κράτος μέλος και να έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση με τους ίδιους όρους που ισχύουν για τους τοπικούς σπουδαστές. Υπολογίζεται ότι το 4% των Ευρωπαίων σπουδαστών λαμβάνουν μία υποτροφία Erasmus κατά τη διάρκεια των σπουδών τους. Πάνω από 2 εκατομμύρια σπουδαστές επωφελήθηκαν από το πρόγραμμα Erasmus από την έναρξή του, το 1987. Οι φοιτητές πανεπιστημίων που σπουδάζουν στο εξωτερικό κάθε χρόνο ανέρχονται σε 555 000 περίπου. Το ένα τρίτο των ευρωπαίων σπουδαστών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση που ερωτήθηκαν το 2009 είπαν ότι σκοπεύουν να σπουδάσουν σε μία άλλη χώρα της ΕΕ[53]. Ωστόσο, οι σπουδαστές που επιθυμούν είτε να σπουδάσουν στο εξωτερικό χρησιμοποιώντας το δίπλωμα που απέκτησαν στη χώρα καταγωγής τους, είτε να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους για να εργαστούν μετά από σπουδές στο εξωτερικό αντιμετωπίζουν ακόμη πολυάριθμα εμπόδια στην αναγνώριση των τίτλων τους ή των περιόδων σπουδών τους στο εξωτερικό. Η αναγνώριση των διπλωμάτων μπορεί να είναι χρονοβόρα και με αμφισβητούμενα αποτελέσματα. Το 36% των σπουδαστών αναφέρουν ότι οι δυσκολίες όσον αφορά την αναγνώριση των περιόδων σπουδών τους στο εξωτερικό αποτελούν μεγάλο ή πολύ μεγάλο εμπόδιο για να σπουδάσουν στο εξωτερικό[54].

Η Επιτροπή επιδιώκει να δώσει σε όλους τους νέους στην Ευρώπη την ευκαιρία να πραγματοποιήσουν μέρος της εκπαίδευσής τους σε άλλο κράτος μέλος μέσω της πρωτοβουλίας «Νεολαία σε κίνηση», παρέχοντας καθοδήγηση σχετικά με τα δικαιώματα των μετακινούμενων σπουδαστών στο πλαίσιο της νομοθεσίας της ΕΕ και συνεργαζόμενη με τα κράτη μέλη για να επιτύχει, μέχρι το 2020, το στόχο τουλάχιστον το 20% των αποφοίτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να έχει φοιτήσει ή παρακολουθήσει κατάρτιση για μία ορισμένη περίοδο στο εξωτερικό. Η Επιτροπή διευκολύνει επίσης τις σπουδές στο εξωτερικό προωθώντας την αντιστοιχία των ακαδημαϊκών τίτλων μέσω του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων.

---

51 Η Επιτροπή λαμβάνει μέτρα για να διασφαλίσει την πλήρη μεταφορά και εφαρμογή των κανόνων της νομοθεσίας για την ελεύθερη κυκλοφορία σε όλα τα κράτη μέλη.

52 Η Επιτροπή, μόλις δημοσίευσε ένα ενημερωμένο και απλουστευμένο οδηγό για τους πολίτες της ΕΕ σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή στην Ευρώπη, ο οποίος εκθέτει με απλό τρόπο στους αναγνώστες τα δικαιώματα και τις δυνατότητες που τους προσφέρονται http://ec.europa.eu/justice/policies/citizenship/docs/guide_free_movement.pdf και εξέδωσε πρόσφατα την ανακοίνωση «Επιβεβαίωση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων: δικαιώματα και σημαντικές εξελίξεις» (COM(2010)373), για να αυξήσει την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και να προωθήσει τα δικαιώματα των διακινούμενων εργαζομένων στην ΕΕ.

53 Ευρωβαρόμετρο, Flash 260 «Σπουδαστές και μεταρρύθμιση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης», Μάρτιος 2009.

54 Ευρωβαρόμετρο, Flash 260 «Σπουδαστές και μεταρρύθμιση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης», Μάρτιος 2009.

Ακόμη και αν οι πολίτες θεωρούν ότι η αναγνώριση των προσόντων τους είναι εύκολη και γίνεται αυτομάτως, απογοητεύονται πολύ συχνά: σε ένα ευρωπαϊκό μέσο όρο, μόνο το 70% των αιτήσεων αναγνώρισης είχαν ταχύ και αίσιο πέρας.

Ο Jonathan, από το ΗΒ, διστάζει να δεχτεί μια καλή προσφορά εργασίας στην Αυστρία. Η σύζυγός του, η οποία είναι νοσοκόμα, θα μπορούσε να εργαστεί εκεί; Ο γιος του, ο οποίος θέλει να σπουδάσει ιατρική, μπορεί να πάει στο πανεπιστήμιο;

Στο πλαίσιο της ισχύουσας νομοθεσίας, η αυτόματη αναγνώριση των προσόντων ισχύει μόνον για επτά από τα 800 και πλέον επαγγέλματα. Δεν παρέχεται συστηματικά στους πολίτες η δυνατότητα να υποβάλουν ηλεκτρονικά αιτήσεις για πρόσβαση σε ένα νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα και είναι υποχρεωμένοι να περιμένουν μέχρι τρεις έως τέσσερις μήνες για να ληφθεί μία απόφαση σχετικά με την αίτησή τους.

Σε άλλες περιπτώσεις, οι διοικητικές πρακτικές, οι καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση των διαδικασιών αναγνώρισης και οι αντιστάσεις σε εθνικό επίπεδο προστίθενται στο κόστος και τη δυσκολία που παρουσιάζει η εργασία στο εξωτερικό και αυξάνουν τα εμπόδια για την πρόσβαση σε νομικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα. Οι κανόνες της ΕΕ για την εναρμόνιση των απαιτήσεων κατάρτισης για επαγγέλματα για τα οποία ισχύει η αυτόματη αναγνώριση (ιδίως, τα σχετικά με την υγεία επαγγέλματα και οι αρχιτέκτονες) είναι πλέον παρωχημένοι.

Η Επιτροπή θα προωθήσει ταχύτερη και λιγότερο γραφειοκρατική αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων, προτείνοντας το 2012 νομοθετική πράξη. Τα σχετικά προβλήματα που παρεμποδίζουν την κινητικότητα εντός της ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας καθώς και οι λύσεις που προβλέπονται από την Επιτροπή παρουσιάζονται αναλυτικά στην ανακοίνωση σχετικά με την πράξη για την ενιαία αγορά.

2.3.3 Η συνύπαρξη διαφορετικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης υπονομεύει την κινητικότητα των εργαζομένων

Όπως έδειξε πρόσφατα μία έρευνα του ευρωβαρομέτρου[55], πηγή απογοητεύσεων για τους διασυνοριακούς ευρωπαίους εργαζομένους είναι, μεταξύ άλλων, οι διαφορές μεταξύ των εθνικών δικαιωμάτων κοινωνικής ασφάλισης. Τα προβλήματα αυτά συνδυάζονται με τον πολύπλοκο χαρακτήρα της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών φορέων κοινωνικής ασφάλισης, η οποία έχει ως αποτέλεσμα καθυστερήσεις και δυσκολίες στην ανταλλαγή πληροφοριών για την κοινωνική ασφάλιση των πολιτών.

Η Ζέτα, η οποία είναι Ελληνίδα, μετοίκησε στη Γερμανία για να εργαστεί, αλλά ο σύζυγός της και δυο παιδιά έμειναν στην Ελλάδα. Λόγω μιας καθυστέρησης που προκλήθηκε από την ανταλλαγή πληροφοριών για την κοινωνική ασφάλιση μεταξύ των ελληνικών και γερμανικών φορέων, χρειάστηκε πολύς χρόνος για να αποφασιστεί ποια χώρα θα χορηγεί το επίδομα τέκνου

Επιπλέον, οι κανόνες της ΕΕ για το συντονισμό της κοινωνικής ασφάλισης καλύπτουν μόνον τα επίσημα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης. Στον τομέα των συντάξεων, για παράδειγμα, οι κανόνες αυτοί δεν καλύπτουν συμπληρωματικές (π.χ. επαγγελματικές) συντάξεις και οι χωριστοί κανόνες που τις διέπουν[56] παρέχουν ένα πολύ βασικό επίπεδο προστασίας. Η

---

55 Ποιοτική έρευνα του ευρωβαρόμετρου «Ευρωπαϊκή ιθαγένεια – Διασυνοριακή κινητικότητα», Αύγουστος 2010.

56 Οδηγία 98/49/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1998, σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων συμπληρωματικής συνταξιοδότησης των μισθωτών και των μη μισθωτών που μετακινούνται εντός της Κοινότητας (ΕΕ L 209 της 25.7.1998, σ. 46).

Επιτροπή ξεκίνησε πρόσφατα ευρεία διαβούλευση σχετικά με τους τρόπους άρσης των εμποδίων, προκειμένου οι μετακινούμενοι εργαζόμενοι να αποκτούν, να διατηρούν και να έχουν πρόσβαση στη σύνταξη όταν φτάνουν σε ηλικία συνταξιοδότησης[57]. Τα εμπόδια αυτά και οι τρόποι εξάλειψής τους που προβλέπει η Επιτροπή παρουσιάζονται αναλυτικά στην ανακοίνωση σχετικά με την πράξη για την ενιαία αγορά.

Η Επιτροπή:

(16) βελτιώνει την παροχή πληροφοριών στους πολίτες και αναπτύσσει ένα νέο σύστημα ηλεκτρονικής ανταλλαγής δεδομένων για να μειώσει τις καθυστερήσεις και τις δυσκολίες στην ανταλλαγή πληροφοριών για την κοινωνική ασφάλιση.

2.4 Οι πολίτες ως πολιτικοί παράγοντες

Η συμμετοχή στις εκλογές μειώνεται σταθερά από τις πρώτες άμεσες ευρωπαϊκές εκλογές το 1979. Στις τελευταίες εκλογές, τον Ιούνιο του 2009, η γενική συμμετοχή ήταν μόλις 43%, επιβεβαιώνοντας αυτή την τάση. Μία πρόσφατη έρευνα έδειξε ότι πάνω από τους οκτώ στους δέκα πολίτες της ΕΕ θεωρούν ότι η παροχή περισσότερων πληροφοριών από τα πολιτικά κόμματα σχετικά με το πρόγραμμά τους και με τον αντίκτυπο της ΕΕ στη ζωή τους θα συνέβαλε σε μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής[58].

Στο μέλλον η συμμετοχή στις ευρωπαϊκές εκλογές θα ήταν υψηλότερη εάν ...

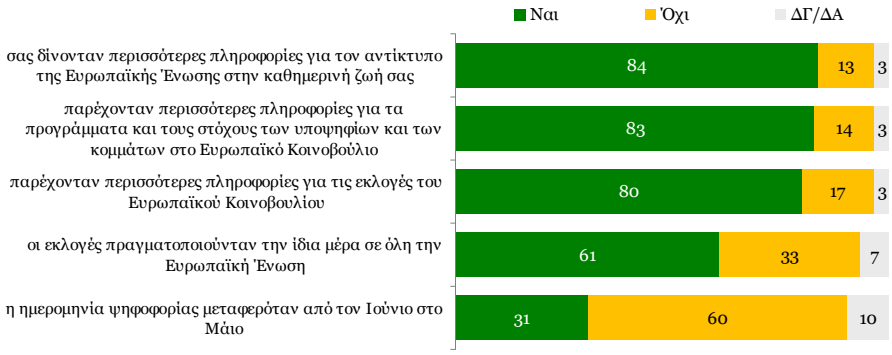

E6. Σε μελλοντικές ευρωπαϊκές εκλογές η συμμετοχή θα ήταν υψηλότερη εάν ...
Βάση: όλοι όσοι απάντησαν, % ΕΕ-27

57 Πράσινη Βίβλος για επαρκή, βιώσιμα και ασφαλή ευρωπαϊκά συνταξιοδοτικά συστήματα, COM (2010) 365 τελικό.

58 Ευρωβαρόμετρο, Flash 292 «Εκλογικά δικαιωμάτων των πολιτών της ΕΕ», Μάρτιος 2010. Τούτο επιβεβαιώθηκε από τις διαπιστώσεις της ποιοτικής έρευνας του ευρωβαρόμετρου «Ιθαγένεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Διασυνοριακή κινητικότητα» του Αυγούστου 2010.

Κατά τη διοργάνωση των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, όλα τα κράτη μέλη πρέπει να τηρούν ορισμένες κοινές αρχές: οι εκλογές πρέπει να είναι ελεύθερες με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία. Η πρόωρη δημοσίευση των αποτελεσμάτων σε ένα κράτος μέλος[59], δηλ. πολλές μέρες προτού κλείσουν οι κάλπες σε άλλο κράτος μέλος, παραβιάζει το δίκαιο της ΕΕ και εμποδίζει τους πολίτες να ψηφίζουν χωρίς να επηρεάζονται από αυτά τα εκλογικά αποτελέσματα.

Η Επιτροπή:

(17) ζητά από τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν ότι στο μέλλον η δημοσίευση των αποτελεσμάτων των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα πραγματοποιείται ταυτόχρονα σε όλα τα κράτη μέλη.

Οι πολίτες της ΕΕ που διαμένουν σε ένα κράτος μέλος άλλο από αυτό του οποίου έχουν την ιθαγένεια έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι στις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο[60]. Φαίνεται ότι ορισμένα κράτη μέλη δεν πληροφορούν επαρκώς τους πολίτες της ΕΕ σχετικά με αυτό το δικαίωμα[61]. Κατά την εγγραφή των πολιτών στους εκλογικούς καταλόγους, ορισμένα κράτη μέλη απαιτούν οι πολίτες της ΕΕ που προέρχονται από άλλα κράτη μέλη να πληρούν όρους που τους εμποδίζουν να ασκούν τα δικαιώματα ψήφου τους υπό τους ίδιους όρους με αυτούς που ισχύουν για τους δικούς τους υπηκόους (κατοχή εθνικού δελτίου ταυτότητας, διαμονή στο έδαφός τους για ορισμένο αριθμό ετών, κλπ.)[62]. Οι όροι αυτοί αντιβαίνουν στο δίκαιο της ΕΕ.

Η Ruta, η οποία είναι Λιθουανή και μετοίκησε στη Σλοβενία δύο χρόνια πριν, θέλει να ψηφίσει για τους Σλοβένους υποψηφίους στις ευρωπαϊκές εκλογές. Της αρνήθηκαν αυτό το δικαίωμα διότι δεν ζει στη Σλοβενία επί πέντε έτη, όπως απαιτείται από την εθνική νομοθεσία αυτής της χώρας.

Ορισμένα κράτη μέλη περιορίζουν μόνο στους δικούς τους υπηκόους το δικαίωμα να γίνουν μέλη πολιτικών κομμάτων ή να ιδρύσουν κόμμα[63]. Οι πολίτες της ΕΕ από άλλα κράτη μέλη που διαμένουν σε αυτά δεν μπορούν, συνεπώς, να συμμετέχουν πλήρως στην πολιτική ζωή και να ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα.

Η Charlotte, η οποία είναι Δανέζα και διαμένει στη Δημοκρατία της Τσεχίας, θέλει να γίνει μέλος ενός τσεχικού κόμματος που εκφράζει τις πολιτικές της απόψεις. Το ισχύον εθνικό δίκαιο της Τσεχίας δεν της το επιτρέπει. Το ίδιο ισχύει στην Πολωνία και στη Λιθουανία

---

59 Η Επιτροπή εξετάζει τώρα την περίπτωση των Κάτω Χωρών.

60 Άρθρο 22 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ και οδηγία 93/109/ΕΚ, της 6ης Δεκεμβρίου 1993, για τις λεπτομέρειες άσκησης του δικαιώματος του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι κατά τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου από τους πολίτες της Ένωσης που κατοικούν σε ένα κράτος μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοοι, ΕΕ L 329 της 30.12.1993, σ. 34.

61 Η Επιτροπή εξετάζει τώρα τις περιπτώσεις της Βουλγαρίας, της Μάλτας, της Ουγγαρίας, της Λετονίας, της Σλοβακίας, της Πολωνίας, της Σλοβενίας και της Ρουμανίας.

62 Η Επιτροπή εξετάζει τώρα τις περιπτώσεις της Μάλτας και της Σλοβενίας. Όσον αφορά τη Σλοβενία, στις 15 Ιουλίου 2010, κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή ένας νόμος. Η Επιτροπή εξετάζει προς το παρόν κατά πόσον ο νόμος αυτός διασφαλίζει την πλήρη συμμόρφωση με το δίκαιο της Ένωσης.

63 Η Επιτροπή εξετάζει τώρα τις περιπτώσεις της Βουλγαρίας, της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Φινλανδίας, της Γερμανίας, της Ελλάδας, της Λετονίας, της Λιθουανίας, της Σλοβακίας, της Ισπανίας, και της Πολωνίας.

Βάσει των ισχυόντων κανόνων της ΕΕ, οι πολίτες της ΕΕ που έχουν μετοικήσει σε άλλο κράτος μέλος και επιθυμούν να ασκήσουν το δικαίωμα του εκλέγεσθαι στις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρέπει να λάβουν από το κράτος μέλος καταγωγής τους απόδειξη ότι δεν τους έχουν στερηθεί τα εκλογικά τους δικαιώματα. Επιπλέον οι ισχύοντες κανόνες της ΕΕ καθορίζουν διαδικασίες που αποσκοπούν στην αποφυγή της διπλής υποψηφιότητας και της διπλής ψήφου. Οι διαδικασίες αυτές μπορούν να έχουν συχνά ως αποτέλεσμα περιττά γραφειοκρατικά βάρη.

Η Επιτροπή:

(18) ζητά από τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν ότι τα εκλογικά δικαιώματα των πολιτών της ΕΕ στο κράτος μέλος διαμονής τους εφαρμόζονται πλήρως, ότι οι πολίτες της ΕΕ μπορούν να είναι μέλη πολιτικών κομμάτων ή να ιδρύουν πολιτικό κόμμα στο κράτος μέλος διαμονής τους και ότι τα κράτη μέλη πληροφορούν κατάλληλα τους πολίτες της ΕΕ για τα εκλογικά τους δικαιώματα·

(19) θα προτείνει την απλούστευση της διαδικασίας για τους πολίτες της ΕΕ που συμμετέχουν ως υποψήφιοι στο κράτος μέλος διαμονής τους και θα βελτιώσει τον ισχύοντα μηχανισμό για την αποφυγή διπλής ψήφου στις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, λαμβάνοντας υπόψη το χρονοδιάγραμμα και το αποτέλεσμα της μελλοντικής μεταρρύθμισης του εκλογικού συστήματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου[64].

Εξάλλου, ορισμένοι πολίτες της ΕΕ οι οποίοι μετοικούν και διαμένουν σε άλλο κράτος μέλος μπορούν να απωλέσουν το δικαίωμα συμμετοχής τους σε εθνικές εκλογές στο κράτος μέλος καταγωγής τους. Σύμφωνα με τη νομοθεσία πολλών κρατών μελών[65], οι πολίτες τους στερούνται του δικαιώματος ψήφου τους εάν διαμένουν σε άλλο κράτος μέλος για ορισμένη χρονική περίοδο. Πολλοί πολίτες της ΕΕ πληροφόρησαν την Επιτροπή ότι δεν μπορούν να συμμετάσχουν καθόλου σε εθνικές εκλογές, ούτε στο κράτος μέλος καταγωγής τους ούτε στο κράτος μέλος διαμονής τους.

Η Επιτροπή:

(20) θα δρομολογήσει συζήτηση με σκοπό να προσδιοριστούν οι πολιτικές επιλογές που θα επιτρέψουν στους πολίτες της ΕΕ να μην στερούνται των πολιτικών τους δικαιωμάτων λόγω της άσκησης του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας.

2.5 Έλλειψη εύκολα προσβάσιμων πληροφοριών και βοήθειας για τους πολίτες

Οι πολίτες δεν επωφελούνται από τα δικαιώματά τους διότι δεν τα γνωρίζουν. Υπάρχει πλούτος πληροφοριών και δίκτυα επίλυσης προβλημάτων σε επίπεδο ΕΕ. Πράγματι, κάθε μέρα, περίπου 700 000 άτομα αρχίζουν την έρευνά τους για πληροφορίες ανατρέχοντας πρώτα-πρώτα στους δικτυακούς τόπους της ΕΕ. Ωστόσο, μία έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 2006 έδειξε ότι το 70% σχεδόν των Ευρωπαίων δεν γνώριζαν κανένα από αυτά τα δίκτυα, ενώ όσοι τα γνώριζαν δεν ήξεραν πού να στείλουν τις ερωτήσεις τους και τί να περιμένουν. Οι πολίτες έχαναν χρόνο και μαζί την εμπιστοσύνη τους περιφερόμενοι από το ένα στο άλλο

---

64 Σχέδιο έκθεσης για τα πρόταση τροποποίησης της πράξης για την εκλογή των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με άμεση καθολική ψηφοφορία, της 20ής Σεπτεμβρίου 1976 http://www.europarl.europa.eu/oeil/file.jsp?id=5806882

65 Ιρλανδία, Ουγγαρία, Δανία, Μάλτα, Αυστρία και Ηνωμένο Βασίλειο.

δίκτυο[66]. Μια έρευνα του 2010 έδειξε ότι μόνον 42% των Ευρωπαίων γνωρίζουν τα δικαιώματά τους και 72% θα ήθελαν να μάθουν περισσότερα[67], ενώ μια άλλη πρόσφατη έρευνα[68] αποκάλυψε ότι οι πολίτες που διακινούνται από το ένα κράτος μέλος στο άλλο συχνά απογοητεύονται, επειδή είναι υποχρεωμένοι να χρησιμοποιούν πολλαπλές πηγές για να βρουν όλες τις πληροφορίες που χρειάζονται. Όταν τους ζητείται να προτείνουν τρόπους με τους οποίους θα διευκολύνονταν η διασυνοριακή κυκλοφορία τους, οι πολίτες λένε ότι θα ήταν υπέρ «μιας και μόνης θυρίδας» που θα τους επέτρεπε να βρίσκουν όλες τις σχετικές πληροφορίες σε ένα σημείο και θα περιελάμβανε πολύ πρακτικές και ειδικές για κάθε χώρα πληροφορίες.

Οι πολίτες πρέπει να έχουν εύκολη και άμεση πρόσβαση στις πληροφορίες για την ΕΕ. Πρέπει να γνωρίζουν τα δικαιώματα που τους παρέχονται από την ΕΕ και τις ευκαιρίες που τους προσφέρονται στην ΕΕ. Η Ευρώπη πρέπει να είναι άμεσα προσιτή στους πολίτες της ή να μπορεί να τους απαντά με ένα απλό τηλεφώνημα.

Επιπλέον, για να γίνει χρήση των δικαιωμάτων της ΕΕ, υπάρχουν συχνά εθνικοί, περιφερειακοί ή τοπικοί κανόνες και διαδικασίες που πρέπει να τηρούνται. Συνεπώς, η Επιτροπή θα επιδιώξει την πλήρη συνεργασία των εθνικών αρχών έτσι ώστε να είναι σε θέση να παρέχουν πληροφορίες σε όλες τις χώρες της ΕΕ.

Απαιτείται επίσης να καταβληθούν προσπάθειες στις υποψήφιες για ένταξη χώρες προκειμένου οι πολίτες τους να συμμετέχουν περισσότερο στη διαδικασία προσχώρησης και να ενημερώνονται σχετικά με τα μελλοντικά δικαιώματά τους ως πολίτες της ΕΕ.

Η Επιτροπή:

(21) μετατρέπει τη δικτυακή πύλη Your Europe σε μία ενιαία θυρίδα πληροφοριών για τα δικαιώματα των πολιτών και των επιχειρηματιών στην ΕΕ, εύκολη στη χρήση της και προσβάσιμη μέσω του δικτυακού τόπου (http://ec.europa.eu/youreurope) καθώς και ενός δωρεάν αριθμού τηλεφώνου (κέντρο επαφής Europe Direct). Η πύλη αυτή θα παρέχει σαφείς και πρακτικές πληροφορίες και, ως κεντρικό γραφείο εξυπηρέτησης (front office), θα αποστέλλει τα αιτήματα διεξαγωγής έρευνας στις διάφορες ειδικευμένες υπηρεσίες παροχής βοήθειας (υποστηρικτικές υπηρεσίες - back office).

(22) εξορθολογίζει τα δίκτυα πληροφοριών της στα κράτη μέλη έτσι ώστε οι πολίτες να μπορούν να βρίσκουν εύκολα το σωστό σημείο επαφής σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Οι αντιπροσωπείες της Επιτροπής στα κράτη μέλη, μαζί με τα 500 κέντρα πληροφοριών Europe Direct, θα προωθήσουν περαιτέρω τα δικαιώματα των πολιτών μέχρι το 2012 μέσω, μεταξύ άλλων, της βελτίωσης της συνεργασίας και της διάδρασης με τις υπηρεσίες παροχής βοήθειας και επίλυσης των προβλημάτων σε επίπεδο ΕΕ.

---

66 Ευρωβαρόμετρο, Flash 254 «Εσωτερική αγορά – Απόψεις και εμπειρίες των πολιτών στην ΕΕ-25», Οκτώβριος 2006.

67 Τακτικό Ευρωβαρόμετρο 73 «Κοινή γνώμη στην Ευρωπαϊκή Ένωση», Μάιος 2010.

68 Ευρωβαρόμετρο, ποιοτική έρευνα «Ιθαγένεια της ΕΕ – διασυνοριακή κινητικότητα», Αύγουστος 2010.

2.6 Άγνοια της έννοιας της ιθαγένειας της ΕΕ

Οι περισσότεροι ευρωπαίοι πολίτες (79%) ισχυρίζονται σήμερα ότι έχουν κάποια εξοικείωση με τον όρο «Πολίτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης» [69]. Εντούτοις, μόνο το 43% γνωρίζουν την έννοια του όρου και 48% αναφέρουν ότι δεν είναι «καλά πληροφορημένοι» για τα δικαιώματά τους ως πολίτες της ΕΕ. Πράγματι, λιγότερο από το ένα τρίτο (32%) θεωρούν τους εαυτούς τους «καλά πληροφορημένους» για τα δικαιώματά τους ως πολίτες της ΕΕ.

Εξοικείωση με τον όρο «πολίτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης», 2007-2010

Ε1. Η έρευνα αυτή αφορά την ιθαγένεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Γνωρίζετε τον όρο «πολίτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης»;
Βάση: όλοι όσοι απάντησαν, % ΕΕ-27

Ε1. Η έρευνα αυτή αφορά την ιθαγένεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Γνωρίζετε τον όρο «πολίτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης»;
Βάση: όλοι όσοι απάντησαν, % ΕΕ-27

Πληροφόρηση σχετικά με τα δικαιώματα του πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2007-2010

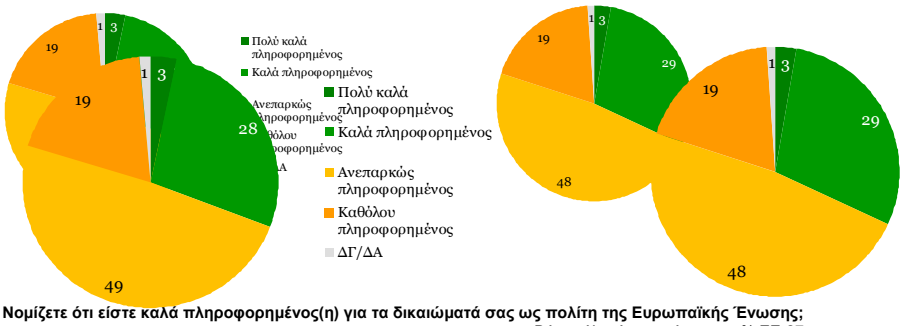

Ε2. Νομίζετε ότι είστε καλά πληροφορημένος(η) για τα δικαιώματά σας ως πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης;
Βάση: όλοι όσοι απάντησαν, % ΕΕ-27

Ε2. Νομίζετε ότι είστε καλά πληροφορημένος(η) για τα δικαιώματά σας ως πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης;
Βάση: όλοι όσοι απάντησαν, % ΕΕ-27

[69] Ευρωβαρόμετρο, Flash 294 «Ιθαγένεια της ΕΕ», Μάρτιος 2010.

Για να αποκτήσει η ιθαγένεια της ΕΕ πραγματική σημασία στη ζωή των πολιτών, πρέπει να αυξηθεί η επίγνωση των δικαιωμάτων τους και των ευθυνών τους.

Για την προώθηση της ιθαγένειας της ΕΕ μπορούν να χρησιμοποιηθούν διάφορα χρηματοδοτικά προγράμματα, μεταξύ των οποίων «Η Ευρώπη για τους πολίτες» 2007-2013, με προϋπολογισμό ύψους 215 εκατ. ευρώ, που επικεντρώνεται στην ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών, καθώς και το πρόγραμμα «Θεμελιώδη δικαιώματα και ιθαγένεια» 2007-2013, με προϋπολογισμό ύψους 93,8 εκατ. ευρώ, που επικεντρώνεται στην προώθηση των δικαιωμάτων που απορρέουν από το καθεστώς της ιθαγένειας της ΕΕ, όπως το δικαίωμα ψήφου στις δημοτικές και ευρωπαϊκές εκλογές στο κράτος μέλος διαμονής, η ελεύθερη κυκλοφορία και η προξενική προστασία. Οι πολίτες της ΕΕ και οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να προσανατολιστούν σε αυτές και σε άλλες χρηματοδοτικές δυνατότητες και θα πρέπει να επωφεληθούν από την οικονομία κλίμακας.

Η συνθήκη της Λισαβόνας προσφέρει πολλές νέες δυνατότητες, αρμοδιότητες και στόχους για περισσότερο ενεργή συμμετοχή των πολιτών και της κοινωνίας των πολιτών στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα, εισάγοντας ιδίως την Πρωτοβουλία των Πολιτών. Η Επιτροπή, για να καταστήσει αποτελεσματικό αυτό το ουσιαστικό μέσο συμμετοχικής δημοκρατίας[70], πρότεινε νομοθεσία με σκοπό τη θέσπιση διαδικασιών και όρων για την χρησιμοποίηση αυτού του μηχανισμού. Η δράση των πολιτών σε επίπεδο ΕΕ μπορεί να προωθηθεί ακόμη περισσότερο μέσω της ενίσχυσης της ευρωπαϊκής διάστασης των δραστηριοτήτων των κοινωφελών ιδρυμάτων. Υπάρχουν περίπου 110 000 ιδρύματα που λειτουργούν σήμερα εντός της ΕΕ. Τα κράτη μέλη ασχολούνται με θέματα γενικής φύσεως, όπως η έρευνα, το περιβάλλον, η υγεία και η απασχόληση, τα οποία βρίσκονται στην καρδιά των προβλημάτων που απασχολούν τους πολίτες της ΕΕ. Εντούτοις, τα ιδρύματα που επιχειρούν να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους πέραν των συνόρων τους αντιμετωπίζουν ορισμένα διοικητικά εμπόδια και φραγμούς τόσο αστικού όσο και φορολογικού δικαίου (π.χ. όσον αφορά τις διαδικασίες για την αναγνώρισή τους ως ιδρυμάτων, τις φορολογικές απαλλαγές οι οποίες τους χορηγούνται σε διάφορα κράτη μέλη, κλπ.), που εμποδίζουν την ανάπτυξη διασυνοριακών δραστηριοτήτων και έχουν ως αποτέλεσμα αυξημένο κόστος, το οποίο μειώνει το συνολικό ποσό των κεφαλαίων που διατίθενται για κοινωφελείς σκοπούς. Όπως αναφέρθηκε αναλυτικά στην ανακοίνωση σχετικά με την πράξη για την ενιαία αγορά, η Επιτροπή θα προτείνει το 2011 ένα κανονισμό σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών ιδρυμάτων με σκοπό την επίλυση αυτών των προβλημάτων.

Τα ανεξάρτητα μέσα μαζικής ενημέρωσης που παρουσιάζουν θέματα της ΕΕ αποτελούν ένα καίριας σημασίας μέσο για την καλή ενημέρωση των πολιτών της ΕΕ και για την ευρωπαϊκή δημόσια συζήτηση. Ωστόσο, υπάρχει ακόμα μακρύς δρόμος μέχρις ότου να δημιουργηθεί ένα πραγματικό ευρωπαϊκό περιβάλλον μέσων μαζικής ενημέρωσης το οποίο θα προωθεί ενημερωμένες συζητήσεις για τις πολιτικές της ΕΕ. Όπως υπέδειξε ο κ. Lamassoure στην έκθεσή του, σε πολλά κράτη μέλη, η παρουσίαση των πολιτικών των ΗΠΑ θεωρείται πιο σημαντική από ό,τι οι ειδήσεις για τις ευρωπαϊκές υποθέσεις. Επιπλέον, η τρέχουσα οικονομική κρίση οδηγεί σε μείωση των ανταποκριτών της ΕΕ σε πολλά μέσα μαζικής ενημέρωσης και στην επανεστίαση της προσοχής των μέσων μαζικής ενημέρωσης σε εθνικά θέματα. Το Euronews είναι προς το παρόν το μόνο τηλεοπτικό κανάλι που μεταδίδει ειδήσεις από ευρωπαϊκή προοπτική και αφιερώνει σημαντικό χρόνο σε θέματα της ΕΕ. Θα πρέπει να βελτιωθεί η μορφή του για να αποκτήσει τον ίδιο αντίκτυπο και φήμη με τα άλλα διεθνή

---

70 Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρωτοβουλία πολιτών - COM(2010) 119.

ειδησεογραφικά κανάλια· το Euronews, δεν διαθέτει ακόμη στούντιο στις Βρυξέλλες που θα του επέτρεπε να καλύπτει απευθείας τις ειδήσεις από την πρωτεύουσα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Επιτροπή:

(23) θα ενισχύσει την ενημέρωση των πολιτών σχετικά με το καθεστώς της ιθαγένειας της ΕΕ, τα δκαιώματά τους και τη σημασία τους στην καθημερινή τους ζωή, ορίζοντας το 2013 ώς το ευρωπαϊκό έτος των πολιτών και διοργανώνοντας, κατά τη διάρκεια του έτους αυτού, στοχοθετημένες εκδηλώσεις για την ιθαγένεια της ΕΕ και τις πολιτικές της ΕΕ που συνδέονται με τους πολίτες·

(24) θα απλουστεύσει για τους πολίτες και τους ενδιαφερομένους της ΕΕ τη χρήση της χρηματοδοτικής στήριξης που παρέχει η Επιτροπή για την ανάπτυξη της ιθαγένειας της ΕΕ, αξιοποιώντας τις συνέργειες μεταξύ των διαθέσιμων χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ και του εξορθολογισμού τους·

(25) θα διερευνήσει τρόπους για να ενισχύσει περαιτέρω την ενημέρωση σχετικά με τα ευρωπαϊκά θέματα, η οποία θα χαρακτηρίζεται από ανεξάρτητη, επαγγελματική και υψηλής ποιότητας ειδησεογραφία και, σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή θα εξετάσει επίσης τις δυνατές επιλογές για πιο βιώσιμη χρηματοδότηση του Euronews. Θα ενθαρρυνθεί η δημιουργία ενός στούντιο για το Euronews στις Βρυξέλλες.

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σε πολλούς από τους τομείς που παρουσιάστηκαν στην παρούσα έκθεση, η έλλειψη νομοθεσίας της ΕΕ δεν αποτελεί τον κύριο λόγο για τον οποίο οι πολίτες αντιμετωπίζουν εμπόδια κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους. Σε πολλές περιπτώσεις, οι υφιστάμενοι κανόνες πρέπει να επεκταθούν ή να επικαιροποιηθούν ή ακόμη να υποστούν ριζική επανεξέταση ώστε να παρακολουθούν τις εξελισσόμενες κοινωνικοοικονομικές ή τεχνολογικές πραγματικότητες. Η πλειονότητα των δράσεων που προσδιορίστηκαν για την άρση των εμποδίων εμπίπτει σε τρεις βασικές κατηγορίες: την αποτελεσματική ενίσχυση των δικαιωμάτων της ΕΕ, την ευκολότερη άσκησή τους στην πράξη και τη μεγαλύτερη επίγνωση αυτών των δικαιωμάτων.

Σκοπός της πρώτης κατηγορίας είναι να **εγγυάται ότι** τα κράτη μέλη **εφαρμόζουν πλήρως τα δικαιώματα των πολιτών** σε εθνικό επίπεδο. Οι δράσεις αυτές είναι ιδιαίτερα σημαντικές σε τομείς όπου το δίκαιο της ΕΕ έχει κατά κύριο λόγο τη μορφή οδηγιών, οι οποίες, αντίθετα από τους κανονισμούς, πρέπει να μεταφερθούν στην εθνική νομοθεσία ή υπό μορφή διοικητικών διατάξεων στο νομικό σύστημα κάθε κράτους μέλους. Οι δράσεις αυτές περιλαμβάνουν ενδελεχή εξέταση των εθνικών μέτρων, την παροχή καθοδήγησης μέσω διοικητικής συνεργασίας ή την έκδοση κατευθυντηρίων γραμμών και την κίνηση διαδικασίας επί παραβάσει, όπου είναι αναγκαίο.

Σκοπός της δεύτερης κατηγορίας είναι να **διευκολύνει την καθημερινή ζωή των πολιτών, απλουστεύοντας την άσκηση των ατομικών δικαιωμάτων**, καταργώντας τις αδικαιολόγητες περιπλοκές, βρίσκοντας λύσεις σε ατομικές περιπτώσεις και μειώνοντας το κόστος και τα διοικητικά βάρη που δημιουργούνται από τις εθνικές διαδικασίες και πρακτικές. Τούτο επιτυγχάνεται με μη δεσμευτικές νομοθετικές διατάξεις, όπως οι συστάσεις και οι κώδικες δεοντολογίας, με τη διάδοση ορθών πρακτικών, τη βελτίωσης της

εμπιστοσύνης και τη διευκόλυνσης της στενότερης και αποτελεσματικότερης συνεργασίας μεταξύ εθνικών διοικήσεων, έτσι ώστε τα δικαιώματα των πολιτών να εφαρμόζονται αποτελεσματικότερα σε όλη την Ευρώπη. Πρέπει επίσης να συμπληρωθούν τα κενά της νομοθεσίας της ΕΕ.

Σκοπός της τρίτης κατηγορίας είναι να **αποκτήσουν οι πολίτες καλύτερη γνώση των δικαιωμάτων τους**, ώστε να επωφελούνται περισσότερο από τις ευκαιρίες που τους προσφέρουν. Παράλληλα, οι εθνικές διοικήσεις, οι δικαστές και οι ανεξάρτητοι επαγγελματίες νομικοί, πρέπει επίσης να είναι ενήμεροι αυτών των δικαιωμάτων ώστε να μπορούν να βοηθούν τους πολίτες. Τα μέτρα που προσδιορίστηκαν περιλαμβάνουν την ενιαία θυρίδα για παροχή πληροφοριών και συμβουλών καθώς και εκστρατείες πληροφόρησης.

Η ΕΕ πρέπει να παράγει αποτελέσματα σε όλα αυτά τα επίπεδα, ώστε να διασφαλιστεί ότι τα δικαιώματα των πολιτών είναι απτή πραγματικότητα. Η έκθεση αυτή προσδιορίζει 25 βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση των εμποδίων που συναντούν οι πολίτες στην άσκηση των δικαιωμάτων τους.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η παρούσα έκθεση είναι η αρχή μιας διαδικασίας για τον εντοπισμό περαιτέρω εμποδίων που συναντούν οι πολίτες και την εξεύρεση των σχετικών λύσεων. Η έκθεση θα δρομολογήσει συζήτηση με άλλα όργανα της ΕΕ, ιδίως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών καθώς και με την κοινωνία των πολιτών. Επίσης, είναι σημαντικό να συμμετάσχουν ενεργά σ΄αυτή τη συζήτηση και τα εθνικά κοινοβούλια όχι μόνον για να ελέγχουν την εφαρμογή της αρχής της επικουρικότητας, αλλά και για να διατυπώνουν τις απόψεις τους στην Επιτροπή στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας για τον πολιτικό διάλογο[71].

Η συμμετοχή των ευρωπαίων πολιτών είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχή έκβαση αυτών των προσπαθειών, όχι μόνον ως παθητικών δικαιούχων αλλά και ως παραγόντων του ευρωπαϊκού προγράμματος. Υπάρχει ευρύ φάσμα συμμετοχικών μέσων, έτσι ώστε να μπορούν οι πολίτες να παρέμβουν στη χάραξη των πολιτικών. Τα μέσα αυτά μπορούν να συμβάλουν στην εμβάθυνση και τη βελτίωση της κατανόησης των ανησυχιών των πολιτών της Ένωσης.

Σκοπός της παρούσας έκθεσης είναι να αξιοποιήσει τις ιδέες, τις ανησυχίες και τις προσδοκίες των πολιτών της ΕΕ, συμβάλλοντας συγχρόνως στη μεταξύ τους προσέγγιση κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Έχει επίσης ως σκοπό να αποτελέσει έναυσμα για συζήτηση και ανταλλαγές για τον τρόπο με τον οποίο η ιθαγένεια της ΕΕ μπορεί να αξιοποιήσει το δυναμικό της από την άποψη της ενίσχυσης των ευκαιριών που μπορεί να προσφέρει στη ζωή των Ευρωπαίων, παράγοντας συγκεκριμένα οφέλη που θα έχουν απτό αντίκτυπο. Αυτή η εκ των κάτω προς τα άνω προσέγγιση, η οποία, όπως υποστηρίζει ο κ. Lamassoure, αποτελεί ένα μέσο για τη δημιουργία μιας πραγματικής δέσμης μέτρων για τους πολίτες καθώς και για το ξεκίνημα ενός ανοιχτού και εποικοδομητικού διαλόγου, θα αποτελέσει θεμελιώδες μέρος της οικοδόμησης μιας Ευρώπης που προστατεύει τα δικαιώματα των πολιτών και εξυπηρετεί τις ανάγκες τους.

---

[71] Η Επιτροπή δρομολόγησε, το 2006, έναν άτυπο διάλογο με τα εθνικά κοινοβούλια, ο οποίος αποκαλείται «πολιτικός διάλογος» ή η «πρωτοβουλία Barroso». Ο διάλογος αυτός συνίσταται στην απευθείας διαβίβαση των προτάσεων της Επιτροπής και των εγγράφων των διαβουλεύσεων στα εθνικά κοινοβούλια, τα οποία καλούνται να υποβάλουν τις σχετικές παρατηρήσεις τους, ούτως ώστε να βελτιωθεί η διαδικασία χάραξης των πολιτικών και να αυξηθεί η συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων στα ευρωπαϊκά θέματα.

Η διαδικασία αυτή θα επιτρέψει στην Επιτροπή να παρουσιάσει το 2013 ένα ευρωπαϊκό έτος αφιερωμένο στους πολίτες, καθώς και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και τον αρχικό αντίκτυπο των δράσεων που προτείνονται στην παρούσα έκθεση. Η Επιτροπή θα είναι τότε σε θέση να εξαγγείλει ένα φιλόδοξο και πλήρες σχέδιο δράσης για την οριστική άρση των εμποδίων που υφίστανται ακόμη και δεν επιτρέπουν στους πολίτες να απολαύουν των δικαιωμάτων τους.

ΕΚΘΕΣΗ 2010 ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΕΕ:
25 ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ

Η Επιτροπή:

(1) θα λάβει μέτρα ώστε να γίνει ευκολότερο για τα διεθνή ζευγάρια (παντρεμένα ή σε σχέση καταχωρημένης συμβίωσης) να γνωρίζουν ποια δικαστήρια έχουν δικαιοδοσία και ποιο δίκαιο εφαρμόζεται στα δικαιώματα ιδιοκτησίας τους (π.χ. συνιδιοκτήτες ενός σπιτιού) προτείνοντας ένα νομοθετικό μέσο το 2011·

(2) θα διευκολύνει την ελεύθερη κυκλοφορία των ληξιαρχικών πράξεων (π.χ. πιστοποιητικό γεννήσεως) προτείνοντας νομοθετικά μέσα το 2013·

(3) θα καταστήσει δυνατό για τους πολίτες και τους ασκούντες συναφή προς τη δικαιοσύνη επαγγέλματα να βρίσκουν εύκολα πολυγλωσσικές πληροφορίες για τη δικαιοσύνη μέσω της ευρωπαϊκής δικτυακής πύλης e-Justice·

(4) θα βελτιώσει περαιτέρω την προστασία των υπόπτων και κατηγορουμένων σε ποινικές διαδικασίες, διασφαλίζοντας, μεταξύ άλλων, την πρόσβαση των υπόπτων σε δικηγόρο και την επικοινωνία τους με τον έξω κόσμο ενώ τελούν υπό κράτηση, προτείνοντας, το 2011, δύο νομοθετικά μέσα·

(5) θα βελτιώσει την προστασία των θυμάτων εγκλημάτων προτείνοντας, το 2011, μία δέσμη μέτρων, συμπεριλαμβανομένου ενός νομοθετικού μέσου·

(6) θα απλουστεύσει τις διατυπώσεις και τους όρους για την ταξινόμηση αυτοκινήτων που είχαν ταξινομηθεί προηγουμένως σε άλλο κράτος μέλος, προτείνοντας νομοθετική πράξη το 2011. Θα αναλάβει επίσης δράση σε περιπτώσεις όπου η φορολόγηση των αυτοκινήτων δημιουργεί διακρίσεις και θα αναζητήσει λύσεις για τη διπλή φορολογία ταξινόμησης των αυτοκινήτων, η οποία μπορεί να παρεμποδίζει την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών και των προϊόντων·

(7) προτείνει τρόπους για τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε διασυνοριακή υγειονομική περίθαλψη και εφαρμόζει επίσης πιλοτικές δράσεις για να εξοπλίσει τους Ευρωπαίους με ασφαλή επιγραμμική πρόσβαση στα ιατρικά δεδομένα τους και για να επιτύχει την εξάπλωση της παροχής τηλεϊατρικών υπηρεσιών έως το 2020. Η Επιτροπή θα προτείνει επίσης ένα ελάχιστο κοινό σύνολο δεδομένων ασθενούς για τη διαλειτουργικότητα των φακέλων των ασθενών, οι οποίοι θα μπορούν να είναι προσβάσιμοι ή να ανταλλάσσονται ηλεκτρονικά μεταξύ των κρατών μελών έως το 2012·

(8) θα αυξήσει την αποτελεσματικότητα του δικαιώματος των πολιτών της ΕΕ να τους παρέχεται βοήθεια στις τρίτες χώρες, μεταξύ άλλων και σε περιόδους κρίσης, από τις διπλωματικές και προξενικές αρχές όλων των κρατών μελών, προτείνοντας νομοθετικά μέτρα, το 2011, και ενημερώνοντας καλύτερα τους πολίτες μέσω ειδικού δικτυακού τόπου και στοχοθετημένων μέτρων επικοινωνίας·

(9) θα εκσυγχρονίσει τους ισχύοντες κανόνες για την προστασία των καταναλωτών που αγοράζουν οργανωμένο ταξίδι, ιδίως στο διαδίκτυο, και θα διευκολύνει την αγορά οργανωμένων ταξιδιών από άλλα κράτη μέλη υποβάλλοντας νομοθετική πρόταση, το 2011·

(10) θα επιδιώξει να ολοκληρώσει το νομοθετικό πλαίσιο που θα επιτρέπει να διασφαλιστεί ένα σύνολο κοινών δικαιωμάτων για τους επιβάτες που ταξιδεύουν με οποιοδήποτε μεταφορικό μέσο στην ΕΕ και να διασφαλίσει την κατάλληλη εφαρμογή αυτών των δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των επιβατών των αεροπορικών μεταφορών (π.χ. σε περίπτωση μακροχρόνιων καθυστερήσεων και ακυρώσεων). Η Επιτροπή θα επιδιώξει επίσης να διασφαλίσει ότι οι συγκοινωνιακοί κόμβοι (π.χ. αεροδρόμια, σταθμοί, λιμάνια) θα καταστούν προοδευτικά τόποι όπου οι πολίτες θα μπορούν να έχουν εύκολη πρόσβαση σε πληροφορίες για τα δικαιώματά τους στην ΕΕ, ιδίως όταν ταξιδεύουν εντός της ΕΕ·

(11) θα προτείνει συμπληρωματικούς τρόπους για να διασφαλίσει ότι οι επιβάτες με μειωμένη κινητικότητα μπορούν να έχουν ευκολότερη πρόσβαση σε όλα τα μέσα μεταφοράς και στις σχετικές υποδομές, θα απονέμει, από το 2010 και εξής, ετήσιο βραβείο στις πιο προσιτές ευρωπαϊκές πόλεις, θα προωθήσει την καλύτερη πρόσβαση στην ασφάλεια ταξιδιού και θα αναπτύξει και ενισχύσει τη χρησιμοποίηση σε όλη την ΕΕ προτύπων για την προσβασιμότητα στο δομημένο περιβάλλον, προτείνοντας, το 2010, μία στρατηγική της ΕΕ για την αναπηρία για την περίοδο 2010-2020·

(12) θα προτείνει τρόπους για την αύξηση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών στα προϊόντα του τουρισμού, διοργανώνοντας εκστρατείες ευαισθητοποίησης για τους ευρωπαίους τουρίστες και παρακολουθώντας το βαθμό ικανοποίησης του καταναλωτή όσον αφορά τις διάφορες τουριστικές υπηρεσίες (π.χ. μεταφορές, καταλύματα, ταξίδια κλπ.)·

(13) θα εκθέσει με κατανοητό τρόπο τα δικαιώματα των χρηστών των επιγραμμικών υπηρεσιών δημοσιεύοντας, έως το 2012, ένα κώδικα επιγραμμικών δικαιωμάτων στην ΕΕ·

(14) θα διευκολύνει την ταχεία και οικονομική εξωδικαστική επίλυση των προβλημάτων του καταναλωτή στην ΕΕ, προτείνοντας, το 2011, νομοθετική πράξη για τους μηχανισμούς εναλλακτικής επίλυσης των διαφορών διερευνώντας προτάσεις για ένα σύστημα επιγραμμικής επίλυσης των διαφορών σε επίπεδο ΕΕ για τις συναλλαγές ηλεκτρονικού εμπορίου, έως το 2012, και προωθώντας την ευρύτερη χρήση της διαμεσολάβησης έως το 2013·

(15) θα διευκολύνει την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών της ΕΕ και των μελών της οικογένειάς τους που προέρχονται από τρίτη χώρα επιβάλλοντας αυστηρά τους κανόνες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων για τη μη διακριτική μεταχείριση, προωθώντας τον εξορθολογισμό των εθνικών διαδικασιών και την καλύτερη γνώση των κανόνων της ΕΕ σε κάθε κράτος μέλος και ενισχύοντας τη διάδοση των πληροφοριών στους πολίτες της ΕΕ σχετικά με τα δικαιώματα ελεύθερης κυκλοφορίας·

(16) βελτιώνει την παροχή πληροφοριών στους πολίτες και αναπτύσσει ένα νέο σύστημα ηλεκτρονικής ανταλλαγής δεδομένων για να μειώσει τις καθυστερήσεις και τις δυσχέρειες στην ανταλλαγή πληροφοριών για την κοινωνική ασφάλιση·

(17) ζητά από τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν ότι η δημοσίευση των αποτελεσμάτων των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα πραγματοποιείται στο μέλλον συγχρόνως σε όλα τα κράτη μέλη·

(18) ζητά από τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν ότι εφαρμόζονται πλήρως τα δικαιώματα ψήφου των πολιτών της ΕΕ στο κράτος μέλος διαμονής τους, ότι οι πολίτες της ΕΕ μπορούν να είναι μέλη ή να ιδρύουν πολιτικά κόμματα στο κράτος μέλος διαμονής τους και ότι τα κράτη μέλη ενημερώνουν κατάλληλα τους πολίτες της ΕΕ σχετικά με τα εκλογικά τους δικαιώματα·

(19) θα προτείνει την απλούστευση της διαδικασίας για τους πολίτες της ΕΕ που υποβάλλουν υποψηφιότητα στο κράτος μέλος διαμονής τους και θα βελτιώσει τον ισχύοντα μηχανισμό για την αποφυγή διπλής ψήφου στις εκλογές της για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, λαμβάνοντας υπόψη το χρονοδιάγραμμα και την ολοκλήρωση της μελλοντικής εκλογικής μεταρρύθμισης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου·

(20) θα δρομολογήσει συζήτηση για να προσδιοριστούν πολιτικές επιλογές, έτσι ώστε να μην στερούνται οι πολίτες της ΕΕ των πολιτικών δικαιωμάτων τους ως συνέπεια της άσκησης του δικαιώματός τους στην ελεύθερη κυκλοφορία·

(21) μετατρέπει τη δικτυακή πύλη Your Europe σε μία και μοναδική θυρίδα παροχής πληροφοριών για τα δικαιώματα των πολιτών και των επιχειρηματιών στην ΕΕ, που θα είναι εύκολη στη χρήση της και θα είναι προσβάσιμη μέσω του διαδικτύου (http://ec.europa.eu/youreurope) και μέσω ενός δωρεάν αριθμού τηλεφώνου (κέντρο επαφής Europe Direct) και του διαδικτύου. Θα παρέχει σαφείς και πρακτικές πληροφορίες και θα υπάρχει ένα τηλεφωνικό κέντρο («κεντρικό γραφείο εξυπηρέτησης») που θα παραπέμπει τις έρευνες στις διάφορες ειδικευμένες υπηρεσίες παροχής βοήθειας («υποστηρικτικές υπηρεσίες»)·

(22) απλουστεύει τα δίκτυα πληροφοριών της στα κράτη μέλη έτσι ώστε οι πολίτες να μπορούν να βρίσκουν εύκολα το σωστό σημείο επαφής σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Οι αντιπροσωπείες της Επιτροπής στα κράτη μέλη, μαζί με τα 500 κέντρα πληροφοριών θα βελτιώσουν την προώθηση των δικαιωμάτων των πολιτών έως το 2012, μέσω, μεταξύ άλλων, της καλύτερης συνεργασίας και της διάδρασης με την υφιστάμενη βοήθεια και τις υπηρεσίες επίλυσης των προβλημάτων σε επίπεδο ΕΕ·

(23) θα ενισχύσει την επίγνωση των πολιτών όσον αφορά την ιδιότητα της ιθαγένειας της ΕΕ, τα δικαιώματά τους και τη σημασία τους στην καθημερινή τους ζωή, ορίζοντας το 2013 ως το ευρωπαϊκό έτος των πολιτών και διοργανώνοντας στοχοθετημένες εκδηλώσεις για την ιθαγένεια της ΕΕ και για τις πολιτικές της ΕΕ που σχετίζονται με τους πολίτες κατά τη διάρκεια του εν λόγω έτους·

(24) θα απλουστεύσει για τους πολίτες της ΕΕ και τους ενδιαφερομένους τη χρησιμοποίηση της χρηματοδοτικής στήριξης που παρέχει η Επιτροπή για την ανάπτυξη της ιθαγένειας της ΕΕ, με την αξιοποίηση των συνεργειών μεταξύ των διαθέσιμων χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ και την ορθολογική χρήση των μέσων αυτών·

(25) θα διερευνήσει τρόπους για την αναβάθμιση της ενημέρωσης σχετικά με τις ευρωπαϊκές υποθέσεις, η οποία θα χαρακτηρίζεται από ανεξάρτητη, επαγγελματική και υψηλής ποιότητας ειδησεογραφία· στο πλαίσιο αυτό η Επιτροπή θα εξετάσει επίσης τις δυνατότητες πιο βιώσιμης χρηματοδότησης του Euronews. Θα ενθαρρυνθεί η δημιουργία ενός στούντιο για το Euronews στις Βρυξέλλες.

EL